

**ÖĞRETMENLERİN
SINIF YÖNETİMİNDEKİ ETKİLİLİĞİ**

Filiz Aksu

**Yüksek Lisans İçin Öngörülen
Çalışmalardan Bir Bölümünü Karşılama Üzere Hazırlandı**

**Kocaeli Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**İzmit
Mayıs - 1997**

Sosyal Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İş bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi ve Teftişi alanında
Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Üye

Üye

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu
onaylanmıştır.

.... / .... / 1997

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, öğrencilerin öğretmenlerin sınıf yönetimindeki etkililiğine ilişkin algıları belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak etkili sınıf yönetimine ilişkin öneriler getirilmiştir.

Araştırmanın yürütülmesi ve araştırma raporunun hazırlanmasında pek çok kişinin emeği geçti.

Anket sorularını yanıtlayan öğrencilere, anketin uygulanmasında yardımcı olan öğretmen arkadaşlarıma ve rehber öğretmenlere teşekkürü borç bilirim.

Araştırmayla ilgili anketlerin geliştirilmesinde Yrd. Doç. Dr.Ali Aksu'ya , istatistik bilgilerinden yararlandığım Prof. Dr. Alptekin Günel'e, bilgisayarda veri çözümlemesini yapan Dr.Selahattin Gelbal'a , araştırma yöntemleri konusunda bilgi aldığım Prof. Dr. Avni Eryılmaz ve Doç. Dr. Nuray Sungur'a teşekkür ederim.

Çalışmalarım süresince yol gösterici olan ve katkılarda bulunan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mevlüt Tařtan'a içtenlikle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

İTHAF	II
ONAY	III
ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar	VII

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
<i>Problem Durumu</i>	1
<i>Problem Cümlesi</i>	20
<i>Alt Problemler</i>	20
<i>Araştırmanın Önemi</i>	22
<i>Sayıtlar</i>	22
<i>Sınırlılıklar</i>	22
<i>Tanımlar</i>	23

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	24

BÖLÜM III

YÖNTEM	33
<i>Araştırma Yöntemi</i>	33
<i>Evren</i>	33
<i>Örnekleme</i>	33
<i>Veri Toplama Teknikleri</i>	34
<i>Veri Çözümleme Teknikleri</i>	36

BÖLÜM IV

BULGU VE YORUMLAR	37
Öğrencilerin Kişisel özelliklerine İlişkin Bulgular.....	37
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu veYorumlar.....	39
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	57
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	60
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	64
Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	67
Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	71
Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	75
Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	76

BÖLÜM V

ÖZET	80
SONUÇ VE ÖNERİLER	82
SONUÇLAR	82
ÖNERİLER	84
Uygulamacılar için öneriler.....	84
Araştırmacılar için öneriler.....	84
KAYNAKÇA	85
EKLER	91

TABLolar

TABLO :	SAYFA NO
1.1-) Sınıf Yönetiminin Boyutları ve Madde Sayıları.....	35
2.1-)Ömekleme giren Okullar ve Öğrenci Sayısı.....	37
2.2-) Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	38
2.3-) Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı	38
3.1-) Öğrencilerin Algılarına Göre Okulların Sınıf Yönetiminin Genel Etkililiğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz	39
3.2-) Sınıf Yönetiminin Genel Etkililik Puanları Arasındaki Farklılığın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi	40
3.3-) Sınıf Yönetiminin Genel Etkililik Puan Ortalamaları ..	40
3.4-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevreyi algılamalarındaki Farklılığı Belirleyebilmek İçin Yapılan tek Yönlü Varyans Analizi.....	42
3.5-) Okulların Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevre Puanları Arasındaki Farkın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi	43
3.6-) Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevre Puan Ortalamaları.	43
3.7-) Okullarda, Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Plan-Programı Algılamalarındaki Farklılığı Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi	45
3.8-) Okulların Sınıf Yönetimi Boyutlarından Plan-Program Puanları Arasındaki Farkın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi	46
3.9-) Sınıf Yönetimi Boyutundan Plan-Program Puan Ortalamaları	47
3.10-) Okullarda , Öğrencilerin sınıf Yönetimi Boyutlarından İletişim Algılamalarındaki Farklılığı Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi	48

3.11-) Okulların Sınıf Yönetimi Boyutlarından İletişim Puanları Arasındaki Farkın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi	49
3.12-) Sınıf Yönetimi Boyutundan İletişim Puan Ortalamaları	49
3.13-) Okullarda, Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Davranışı Algılamalarındaki Farklılığı Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi	51
3.14-) Okulların Sınıf Yönetimi Boyutlarından Davranış Puanları Arasındaki Farkın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi	52
3.15-) Sınıf Yönetimi Boyutundan Davranış Puan Ortalamaları	52
3.16-) Okullarda, Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zamanı Algılamalarındaki Farklılığı Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi	54
3.17-) Okulların Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zaman Puanları Arasındaki Farkın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi	55
3.18-) Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zaman Puan Ortalamaları	55
4.1-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevreye İlişkin Algılarının Cinsiyetlerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t Testi	57
4.2-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevreye İlişkin Algılarının Sınıflara Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi	58
4.3-) Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevre Puanları Arasındaki Farkın Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi	59
4.4-) Fiziksel Çevre Boyutunda Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı	59
5.1-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Plan-Programla İlişkin Algılarının Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t Testi	61
5.2-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Plan-Programla İlişkin	

Algılarının Sınıflara Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini. Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi	62
5.3-) Sınıf Yönetimi Boyutlarından Plan-Program Puanları Arasındaki Farkın Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi	62
5.4-) Plan-Program Boyutunda Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı.	63
6.1-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından İletişime İlişkin Algılarının Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t Testi	64
6.2-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından İletişime İlişkin Algılarının Sınıflara Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi	65
6.3-) Sınıf Yönetimi Boyutlarından İletişim Puanları Arasındaki Farkın Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi	66
6.4-) İletişim Boyutunda Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı	66
7.1-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Davranışa İlişkin Algılarının Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t Testi	68
7.2-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Davranışa İlişkin Algılarının Sınıflara Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi	69
7.3-) Sınıf Yönetimi Boyutlarından Davranış Puanları Arasındaki Farkın Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi	69
7.4-) Davranış Boyutunda Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı ..	70
8.1-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zamana İlişkin Algılarının Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t Testi	71
8.2-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zamana İlişkin Algılarının Sınıflara Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi	72

8.3-) Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zaman Puanları Arasındaki Farkın Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi	73
8.4-) Zaman Boyutunda Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı	74
9.1-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Etkilliliğine İlişkin Genel Algılarının Cinsiyetlerine Göre Anlamli Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t Testi	75
10.1-) Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Etkilliliğine İlişkin Genel Algılarının Sınıf Düzeyine Göre Anlamli Farklılık Gösterip , Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi	77
10.2-) Sınıf Yönetimi Etkilliliği Puanları Arasındaki Farkın, Sınıf Düzeyine Göre Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan	Tukey Testi 77
10.3-) Sınıfların Sınıf Yönetimi Genel Etkillilik Puan Ortalamaları	78

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde,araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, sayıltılar ,sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

Problem Durumu

Eğitim, insanın doğuşuyla başlayıp ölümüne kadar devam eder.Yaşamını sürdürmek için insanın doğuştan getirdiği öğrenilmiş davranışı yoktur. Emme, solunum, tutunma gibi birkaç tepkisinin dışında insan hemen her davranışını öğrenmek zorundadır. İnsan, davranışlarının çoğunluğunu başkalarının etkisi ile öğrendiğinden, başkalarınca eğitiliyor demektir. Davranışların çoğunluğunun başkalarından öğrenilmesi ise ömürboyu sürer. Böylece insan yaşam boyu eğitim sürecinin içinde bulunur (Başaran, 1983,s.11).

İnsanların yaşam boyu yeni davranışlar kazanması eğitim ile olur. Değişik yazarlar tarafından eğitimin birçok tanımı yapılmıştır.Yaygın olarak kabul gören bir tanımda, eğitim, "Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci" olarak belirtilmektedir (Ertürk, 1982, s.12). Etkili bir eğitim sonucunda davranış değişikliklerinin kalıcı,izli olması beklenir ki bu durum da etkili bir öğrenme ile sağlanabilir.

Öğrenme, birey ile çevresi arasındaki etkileşim sonucunda meydana gelen, kalıcı izlenimli yaşantı ürünlerinin bireyde oluşturduğu davranış değişimi olarak tanımlanmaktadır (Alkan, 1979, s.5).Öğrencilerin iyi öğrenebilmelerini sağlamak için ise güdüleme büyük önem taşır.

Güdüleme, davranışlarımıza canlılık veren, renk katan, yönlendiren ve bir gaye için onları denetleyen etmenlerdir (Kazancı, 1989, s.161).

Öğrenmede güdüler üç yönden önemlidir:

1-Güdü, davranışı oluşturan en önemli koşuldur.

2-Güdü, pekiştirme için gereklidir.

3-Güdü, davranışın şu ya da bu yönde olmasını sağlar (Binbaşoğlu, 1992, s.306).

Öğretmenler, öğrencinin ne gibi gereksinimleri olduğunu bilerek, bu gereksinimleri karşılayarak güdüledikleri zaman, öğrencilerin öğrenmelerinde daha etkili olabilirler.

Öğretmen her öğrencinin ne derece öğrendiğini ölçmek ve değerlendirmek zorundadır (Başaran, 1992, s.19). Çünkü değerlendirme eğitim sürecini tamamlayan, onun ayrılmaz bir parçasıdır (Fidan ve Erden, 1991,s.23). Değerlendirme, ölçme verilerinin belli bir kriterle karşılaştırma işlemidir (Turgut, 1985, s.105). Başarılı bir eğitim, eğitimin süreçleri olan öğrenme, öğretme ve değerlendirme ile sağlanabilir.Etkili bir eğitim gerçekleştirilmesi, etkili bir yönetim sürecini gerektirir.

Yönetim geniş anlamda:

1. Örgütsel amaçları belirlemek,
2. Gelişmenin nasıl olacağını ya da amacın nasıl gerçekleştirileceğini belirlemek,
3. Amacın planlandığı şekilde gerçekleştirilebilmesi için var olan insan, madde ve zaman kaynağını örgütlemek,
4. Süreci kontrol etmek,
5. Örgütsel standartları belirlemek ve geliştirmek olarak düşünülebilir (Everard ve Moris, 1990, s.4).

Örgüt olmadan yönetim olmaz. Örgüt, yapısıyla ve tüm kaynaklarıyla, önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek için bir araçtır. Bu aracın yapılması ve geliştirilmesi de yönetimin görevidir (Başaran, 1988, s.45).

Eğitim yönetimi, kamu yönetiminin özel bir alanı olarak düşünülebilir. Gerçekte, eğitim faaliyetleri, özel eğitim kurumlarına bırakıldığında bile devletin denetimi altındadır. Eğitim örgütleri, temsili siyasi organlar tarafından saptanan eğitim politikaları çerçevesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunmaktadır (Kaya,1984, s.36-37). Eğitim yönetiminin başarılı olabilmesi için de okul yönetimlerinin etkili olmaları zorunludur

Okul yönetimi bir bakıma eğitim yönetiminin sınırlı bir alanda uygulanmasıdır. Bu alanın sınırlarını, genellikle eğitim sisteminin amaçları ve yapısı çizer. Eğitim yönetimi nasıl yönetimin eğitime uygulanmasından meydana geliyorsa, okul yönetimi de eğitim yönetiminin okula uygulanmasından meydana gelmektedir. Eğitim yönetimi üzerine yazılan yapıtlar, her türlü okul düzeyine inmekten çok, bütün okulları içine alan sistemlerin çözümlenme ve birleşimini konu yapar. Bir toplumdaki eğitim sisteminin amacı, yapı ve görevlerini gözden geçirir. Bu sistemin, eğer varsa, felsefesini ve bu felsefenin üzerine kurulduğu değerleri inceler. Bu değerler çerçevesinde, eğitim yöneticisinin davranış biçimlerine ışık tutmaya çalışır. Böylece ortaya koyduğu genel kavram ve süreçlerin çevre ve okul düzeyinde uygulanmasını okul yöneticisine ve onun okul yönetimi hakkındaki bilgi ve becerisine bırakır (Bursalıoğlu, 1994,s.5).

Okul, öğrencinin bireyselliğini ve aynı zamanda, gelecekte büyük grup etkinliklerinde kendi gücünü kullanıp geliştirebileceği yerdir. Oysa okullar, öğrenciye otorite karşısında bağımsız düşünemeyen, ona itaat eden,

öğrencilerin gerçek gereksinimlerini karşılamaktan uzak, keyfi bir öğreti üzerinedir. Müfredatı daha fazla formülleştirerek gösterir ve neyi derecelendirilmesinde ısrar eder. Okullardaki mikrofon sistemi bile müdürün, tepede, öğrencinin alt olma hiyerarşisi üzerine inşa edildiğini gösterir. Okul yaşamının tüm bu olguları öğrenci karakteri üzerinde bir posta pulu gibi yapıştırır kalır (Hawley ve Hawley, 1975, s.16).

Okullarda yaşanan olgular öğrenci karakterini etkilediği için, okullarda yönetim alanında eğitim görmüş yöneticilerin bulunması gerekir. Yani, okulların etkili olması, çağdaş okul yöneticilerinin etkililiğine bağlıdır.

Çağdaş bir yönetici şu özelliklere sahip olmalıdır:

1. Kapsamlı insan bilgisine ulaşmış,
2. Etkili iletişim becerisine sahip,
3. Liderlik özellikleri baskın,
4. Ana dilini doğru ve güzel kullanabilen,
5. Felsefe, Matematik, Uygarlık Tarihi eğitimi görmüş,
6. Yabancı dil bilen,
7. İletişim teknolojisine hakim, bilgiyi yöneten,
8. Beden ve ruh yönünden sağlıklı,
9. Eğitime inanmış yöneticidir.

Okulların amaçlarının ortak olması, onları sadece yapısal yönden birbirine benzetmektedir. Bunun dışında okulları birbirinden ayıran özellikler, okul yöneticisinden kaynaklanmaktadır. Okul müdürü dışında okuldaki tüm öğelerin değişmezliği sağlandığı zaman okulda birçok durumun, davranışın ve düşüncenin okul müdürüne bağlı olarak değiştiği gözlenebilir (Açıkalın, 1994, s.6-7).

Eğitim sistemimizde, etkili öğrenmelerin oluşabilmesi için eğitim yönetimi ve okul yönetiminin etkili olması kadar, sınıf yönetiminin de etkili olması gerektiği düşünülebilir.

Sınıf yönetimi, öğretmenlerin bilgi ve becerilerini sistemli olarak öğrencilere kazandırma sürecidir (Lois, mary, 1970, s.42). Sınıf yönetimi akademik ve özel becerileri düzenleyen pek çok prosedürler içerir. Asserted'e göre sınıf yönetimi, düzeni kurmak demektir. Oysa sınıf yönetiminin amacı yalnız düzeni kurmak değil aynı zamanda öğretimi kolaylaştırmaktır (Long, Frye,Long, 1985, s.4-5).

Sınıf yönetimi akademik ve özel becerileri düzenleyen pekçok prosedürler içerir.

Sınıf yönetimi; fiziksel, plan-program, iletişim, davranış ve zaman düzenine yönelik boyutlardan oluşur. Sınıf yönetimi, başka açılardan da boyutlanabilir(Başar, 1994, s.13-14). Ancak bu araştırmada Başar'ın boyutlanması benimsenmiştir. Bu boyutlar aşağıda ele alınmaktadır.

Sınıf yönetiminin bir boyutunu, fiziksel düzenine ilişkin olanlar oluştur.Homme Etal (1963). Haring and Kuzzelmann (1966)'a göre fiziksel düzenlemeler; faaliyet ve çalışma alanlarını, kayıtları korumayı, kitapların ve araç-gereçlerin düzenlenmesini, sandalye ve sıraların yerleşimini içerir (Haring, Phillips, 1972, s.57).

Öğrenmedeki rolleri ve yerleri açısından herşeyin düzen içinde olduğu bir sınıf ile, öğrenci etkinliklerinin yer aldığı, sorunlar üzerinde çalışmaların yapıldığı ve öğrencilerin katılmalarının sağlandığı; kısaca, gerçek anlamda yaşanıldığı fark edilen bir sınıf arasındaki farkın nesnel olarak değerlendirilmesi gerekir.

Öğretmen sınıf içinde fiziksel çevre boyutunda şu noktalara dikkat edebilir:

1. Öğrenmenin gerçekleştiğini gösteren kanıtların olup olmadığı,
2. Okuma köşeleri, bilim köşeleri, sınıf kitaplığı, sanat köşesi gibi düzenlemelerin ne ölçüde güdüleyici bir nitelik taşıdığı,
3. Yurttaşlık eğitimin belirtileri olarak kişisel ve okul eşyalarına ilgi ve özenin hangi ölçüde gösterildiği,
4. İyi düzenlenmiş ışıklandırma ve havalandırma, istenilen atmosferin oluşmasına, katkıda bulunup, bulunmadığı,
5. Öğrenci sıra ve masaları öğrencilerin rahat kullanabileceği nitelikte ve etkinliklere uygun olarak düzenlenmiş olup olmadığı (Aydın, 1986, s.37).

Öğretmen yukarıdaki hususları bilmeli ve öğrencileri için sınıfta iyi bir fiziksel çevrenin oluşmasını sağlamalıdır. İyi bir fiziksel çevre sağlamaması durumunda öğrencisiyle iletişimi kopabilir.

İletişim işleminin süregeldiği ortamdaki sıcaklık derecesinin çok yüksek ya da düşük olması; havanın rüzgarlı veya nemli olması, sıra ve sandalyelerinin uygun ölçülerde olmaması, ışık düzeninin bozuk olması, çevrenin gürültülü olması, renklerin ve desenlerin gözü rahatsız edici olması, iletişimi engelleyen faktörlerdir (Çilenti, 1988. s.147).

Sınıfın yöneticisi olan öğretmenlerin, öğrencilerinin daha iyi öğrenebilmelerini sağlamak için, sınıfın fiziksel çevresinin düzenlenmesine

dikkat etmesi gerekir. Aksi takdirde etkili bir sınıf yönetimi sağlayamayacağı söylenebilir.

Sınıf yönetiminin ikinci boyutunu, plan-program etkinlikleri oluşturur.Yeni bir öğretim yılına yeni amaçlarla başlarken ulaştığımız başarıları saptamak ve görüşlerimizi yeniden düzenlemek amacıyla önce plan yaparız (Açıkgöz, 1994, s.59).Öğretmenlerin etkili bir sınıf yöneticisi olması için iyi plan-programın nasıl hazırlandığını bilmesi gerekir.

Değişik yazarlar tarafından planın birçok tanımı yapılmıştır.;Dressler'e göre; planlar, birşeyleri yapmak için önceden kesin ve açık olarak belirtilen metodlardır.Planlar, genellikle bir dersin faaliyetini, amaçlarını belirtir. Bir planda ne yapılacağı, nasıl yapılacağı anlatılmalıdır. Bir öğretmen olarak günlük planlar, aylık planlar, yıllık planlar ve ders planları yapmalıdır (Hildebrand, 1990, s.59).

Anderson'a göre planlama, "Bazı amaçlara ulaşmak için gelecekte uygulanacak bir dizi kararları hazırlamaktan oluşan bir süreçtir".Yazar bu sürecin içerdiği temel öğeleri de şöyle sıralamaktadır.

1. Planlama geleceğe yönelik bir çalışmadır.
2. Planlama daha çok eylem üzerinde duran bir uygulamadır.
3. Hedef alınan bir amaç olduğuna göre, planlama tartışılmış bir çaba ister.
4. Planlama birbirine bağlı bir dizi kararları birlikte getirir.
5. Planlama sınırlı kaynakların çeşitli programlar arasında dengeli bölünüşünü, yani maliyetleri dikkate almak zorundadır (Adem, 1977, s.6-7).

Öğretim sürecinin önceden planlanması öğretim etkinliklerinin amaca ulaşmasını, öğrenmenin gerçekleşmesini kolaylaştıracaktır.

Planlama bunu:

1. Öğretimsel zamanın öğretim için ayrılan sürenin etkili kullanılması,
2. Dersin akıcılığını,
3. Disiplin sorunlarının azalmasını sağlayarak yapacaktır.

Planlama bir yıllık kurs olabileceği gibi 40-50 dakikalık bir ders için de olabilir. Öğretmenin uygulamakla yükümlü olduğu eğitim programını bir öğretim planı haline getirir. Öğretmen yaratıcılığı ve ustalığı bu noktada önem kazanmaktadır. Çünkü planlama aşaması, öğrenme çevresinin düzenlenmesi ve kontrolü ile ilgili kararların alındığı aşamadır. Öğretmen bu kararları; öğrencilerin durumunu, ne öğretileceğini, neden öğretileceğini, öğretimin düzeyinin ne olacağını ve amaçlara ulaşmak için öğrencilere nasıl yardım edebileceğini düşünerek alır (Açıkgöz Ün, 1992, s.67).

Öğretmen plan hazırlamadan önce eğitim hedeflerini belirlemelidir. Eğitim hedefleri, dönem başındaki ilk ders saatinde öğrencilere okunmalı ve tartışmaya çalışılmalıdır. Böylece öğrencilerin eğitim hedeflerine katkıları sağlandıktan sonra eğitim planı yapılmalıdır. Böyle yapıldığında öğretim daha anlamlı olur (Başaran 1988, s.169-170). Bir öğretim ve ders programı hazırlama ya da geliştirme etkinliğinin şu aşamalardan geçerek yapılması beklenir:

1. Hedeflerin Saptanması:

Hedefler, belli bir alanda eğitilecek bireylere kazandırılmak istenen özelliklerdir. Bir öğretim programının hazırlanmasında yapılacak ilk iş eğitimin genel amaçlarından hangilerinin öğretim yolu ile gerçekleştirileceğinin ortaya konulması işidir(Fidan, 1982,s.16).

2.Eğitim Etkinlikleri:

Bir eğitim etkinliği, eğitim hedeflerinden birini ya da bir kesimini gerçekleştirecek yeterli öğrencilere kazandıran eylemlerden oluşur. Çoğu

kez eğitim etkinlikleri, konu, ödev, çalışma, deney, labratuvar çalışması, eğitsel kol çalışması, gezi gözlem, alıştırma gibi adlar altında belirlenir. Eğitim etkinlikleri eğitim hedeflerine uygun olarak seçilmeli ve öğrencilerin gelişim düzeyine uygun olmalıdır.

3-Eğitim Ortamı:

Öğrencilerin öğrenmesini yükseltecek yöntem, araç, gereç ve diğer olanaklar belirlenir. Öğrencilerin, öğrenirken etkin olmaları, öğrenmelerini artırmaktadır. Bu yüzden, öğrenciyi etkin kılacak öğretim yöntemlerinin seçilmesi, öğrencilerin başarısını yükseltir, öğretimi hem öğretmen hem de öğrenci için zevkli yapar (Başaran, 1988, s.170).

4-Değerlendirme:

Öğretme işinin sonunda öğrenmenin oluşup oluşmadığına karar vermek için ölçütler ortaya koymalı ve işlem yolları önermelidir. Öğrenci davranışlarında istendik yönde değişme olup olmadığını değerlendirme yolu ile anlarız. İlk aşamada öğrenci davranışlarında istenilen gelişmelerin gerçekleşme durumu gözlenmelidir. Sonuçlar, programın nasıl iyileştirileceği konusunda bilgileri ortaya koymalıdır. Programın hangi öğelerinde nasıl bir değişme yapılacağı, öğretme durumlarında, kullanılan yöntemlerin etkililiğinin nasıl artırılacağı, hem öğrenci davranışının, hem de kullanılan süreçlerin etkililik derecesinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi ile mümkün olabilir (Fidan, 1982,s.17).

Eğitimde,plan ve program çok önemlidir. Plan ve program, öğretimin temelidir. Bu yüzden iyi bir plan-program hazırlanır ve uygulanırsa verimli bir eğitim elde edilir. Öğretmenler, planları öğrencilerle birlikte yaptığında öğrencilerin öğretimde özgürce çalışmalarını teşvik ettiğinde, ders araç-gereçlerini iyi kullandığında, daha etkili bir sınıf yönetimi sağlayacağı düşünülmektedir.

Sınıf yönetiminin üçüncü boyutunu iletişim oluşturur. Sınıf yönetiminde iletişim çok önemlidir. Çünkü sınıf içi etkinliklerin yönetimi de geniş anlamda

öğretmen ve öğrenciler arasında geçen bir iletişim işidir. Etkili bir sınıf yönetiminin sağlanması; ancak, öğretmenlerin öğrencileri ile iyi bir iletişim kurması ile sağlanabilir.

Bir insan için duyu organları ve sinir sisteminin anlamı ne ise bir örgüt için iletişim araçlarının ve iletişim ağının da anlamı odur. Bir örgüt bunlar olmadan yaşayamaz.Sınıfta iletişimin önemli olması öğretimin iletişime dayanmasıdır.

Eğitim bir etkileşim sürecidir. Etkileşim aracı ise iletişimdir. Bu yüzden okulda iletişim süreci eğitim için temel gereklilik olmaktadır (Başaran, 1988,s.353).

Değişik yazarlar tarafından iletişimle ilgili birçok tanım yapılmıştır.Miller'e göre iletişim, göndericinin alıcının davranışını etkilemek için bilinçli bir çaba gösterdiği amaçlı bir süreçtir (Ergun ve Polat, 1978,s.179).

Bir başka tanıma göre de İletişim, enerjinin anlam ve duyguya dönüşmesidir(Açıklalın, s.38, 1994).

Etkileyici iletişim bir sosyal etki olayı olarak kaynak, iletişim hedef ve ortam ana öğelerinden oluşur. Bu öğelerin herbirinin çeşitli özellikleri, etkileyici iletişimin etkinlik derecesini meydana getirir.

Kaynağın, etkileyici olabilmesi için iki önemli özellik; inanırlık ve sevilmeiktir Kaynağın inanırlığı onun saygınlığına ve güvenilirliğine bağlıdır (Kağıtçıbaşı,1983, s.196).

İletişimsiz yönetim mümkün değildir. O halde başarılı bir yöneticinin iletişim sanatının inceliklerini çok iyi kullanması beklenmektedir (Karagözoğlu, 1985, s.65). Yöneticinin iyi bir iletişim sağlaması için insan

ilişkilerine önem vermesi gerekir. İyi insan ilişkileri kurduğu zaman iyi bir iletişim sağlayabilir.

Yöneticilerin insan ilişkilerinde başarılı olması için dikkat etmesi gerekenler şunlardır:

- 1- İnsan gücünün sınırı bilinmemektedir. İnsanın devimsel gücünün sınırı tam olmasa bile ölçülebilmektedir.
2. İnsanların bilişsel, devimsel ve duyuşsal güçleri birbirinden farklıdır. Bireysel ayrılıkların bilinmesi, insan ilişkilerinin düzenlenmesinde sorunları azaltır.
3. İnsan saygıya ve sevgiye layıktır. Saygıya ve sevgiye dayanmayan bir yönetim başarıya ulaşamaz.
4. İnsana güven asıldır. İş görenler ortam elverişli olduğunda görevlerini yüklenmeye ve sorumluluk almaya istekli olurlar.
5. İnsan ilişkilerinde açık olunmalıdır.
6. İnsana eşit davranılmalıdır.
7. İnsana dostça yaklaşmalıdır.
8. İnsan kusurları hoşgörüyle değerlendirilmelidir (Başaran, 1992, s.19-).

Sınıfın yöneticisi olan öğretmenler insan ilişkilerine önem verdiği takdirde öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimde hiçbir engel kalmayacağı ve daha etkili bir iletişim gerçekleşebileceği düşünülebilir.

Sınıf, toplumsal bir çevre olarak ele alındığında, bütün toplumsal çevrelerde olduğu gibi insan ilişkilerinin önemi yadsınamaz. Öğrenci, yakınlık duyduğu, kendisine değer veren ve dostça davranan bir öğretmenin sınıfında olduğunda, kendini çok daha rahat hissedecektir. Öğretmen ve öğrenci arasında kurulan karşılıklı güven ve saygıya dayalı sıcak ilişkilerin kurulduğu sınıflarda üretkenlik artacak, disiplin sorunları azalacak ve eğitimsel amaçlara ulaşma düzeyi yükselecektir (Açıkgoz Ün, 1992 ,s.9).

Lawman'a göre, öğretmenin öğrencileri ile iyi bir iletişim kurması için içerik iyi düzenlenmiş ve açık dille sunulmuş olmalıdır. Belli kavram ve uygulamalar arasındaki ilişkiler, yeni durumlar gözetilerek vurgulanmalı, içerik içten, duyarlı, güçlü, enerjik ve istekli bir anlatımla dramatize edilmelidir. Öğrencilerle ilgi ve duyarlılığa dayalı iletişim kurulmalı, konular öğrenci için ilginç kılınmalıdır. Öğretmen, duygu ve görüşlerin açıkca ortaya konulması, sorular sorulması, yaratıcı ve bağımsız olunması için uygun ortam yaratıp öğrencileri güdülemelidir (Başar, 1995, s.25).

İletişimde başarı, bir yandan öğretmenin mesleki başarısının ürünü, öbür yandan mesleki başarısının temelidir. Başarılı iletişim kuranlar güvenli, saygılı işbirliği ve paylaşmaya istekli olanlardır. Kişiliğe saygılı davranan, başkalarıyla özdeşleşebilen kişiler iletişimde başarılı olurlar. Öğrenciler, yetişkinleri söylediklerinden çok, yaptıkları ile değerlendirirler. Bu nedenle kibar, sevecen, anlayışlı, yol gösterici, mesleki ve genel kültüre sahip, tutarlı mesleki ve kişisel felsefesi olan, öğrenci başarısı ile ilgilenen öğretmeni tanıyıp ona güven geliştirirler. Öğretmen kendi inanç, düşünüş peşin hüküm ve tutumuyla öğrenci üzerinde baskı kurmaktan kaçınmalıdır. Aksi halde öğrencilerle iletişim kuramaz (Bilen, 1982, s.4).

Okullarımızda öğretmenin öğrencileri ile sağlıklı bir iletişim kuramadığı yapılan araştırmalarla belirlenmiştir. Öğretmenleri ile rahat konuşamayan, soru sormaktan çekinen, sınıf dışında onunla görüşemeyen öğrencilerin sayısı oldukça fazladır.(Açıkgöz Ün, 1992, s.9).Bu tür etkileşim eksikliğinin olmasının nedeni eğitimimizdeki iletişimde engel olan birçok faktörlerin olmasıdır. Bunlar:

1. Sözcüklerle boğulma,

- 2.Anlamların karıştırılması,
- 3.Algılayamama,
- 4.İlgi duymama,
- 5.Hayal kurma,
- 6.Fiziksel çevrenin verdiği rahatsızlık,
- 7.Bedensel ve ruhsal hastalıklardır (Çilenti, 1994,s.145-147).

Ayrıca öğretmenin sevecen olmaması, öğretmenin hakaret etmesi, eleştiriye açık olmaması da yukardaki faktörlere eklenebilir.

Öğretmen, yukarıda bahsedilen iletişimde ne tür engellerin olduğunu bilmesi durumunda, öğrencilerle daha etkili bir iletişim kurar. Öğrencilerle iyi bir iletişim sağlaması durumunda, daha etkili bir sınıf yönetimi sağlayabilir.

Sınıf yönetiminin bir başka boyutu da davranıştır. Öğretmen ve öğrenciler yetişen neslin şekillenmesi için bir araya getirilirler.Öğretmen, öğrencilerine bilgi vermenin yanı sıra, onlara istendik davranışlar kazandırır. Öğrencilerine bu istendik davranışları kazandırabilmeleri için örnek davranış göstermeleri gerekir. Çünkü, öğretmen bilgi kaynağıdır. Öğrenci ile iletişimi sağlarken davranışlarına dikkat etmesi gerekir (Hargeaves ve Woods, 1984, s.22).

Davranış, çevreye ilişkin bir uyarıya organizmanın her zamanki cevabıdır. Bir bireyin davranışı , bütün yaşamı boyunca onunla birlikte olan etmenlerin miktarı, dinamikliğidir. Bunlar başta soydan gelen kalıtım, çocukluk derecesi ve olayları, kültürü, çalışmaları v.b. dir (Eren, 1993, s.125).

Etkili bir sınıf yöneticisinin aşağıdaki davranışları göstermesi gerekir:

1. Etkili bir yönetici ilk etapta soru sorabilmeli, öğrencileri yönlendirebilmelidir.

2. Disiplin odağı göreve yönelik olmalıdır.
3. İyi yöneticiler öğrencileri eleştirmek yerine onlara yol göstermelidirler.
4. Öğretmen hazırlıklı iken otoritesini sağlar. Hazırlıksızken hem otoritesini kaybeder hem de davranış problemlerini davet eder.
5. Etkili sınıf yöneticileri sınıfta olup biten her şeyi anlama yetisine sahip olmalıdırlar.
6. Etkili sınıf yöneticileri sınıfın desteğini de sağlayabilmelidir(Tanner, 1978, s.68).

Yukarıda belirtildiği gibi sınıf yönetiminde öğretmenin etkili olmasında öğretmen ve öğrenci davranışı önemlidir.

Ottoway'a göre öğretmenler baskın ya da bütünleştirici davranışlar açısından birbirlerinden önemli ölçüde ayrılırlar. Baskın ya da emredici davranışların bütünleştirici davranışları aşması halinde öğretmen, öğrencilere karşı bir tutum içine girmektedir. Böyle bir tutum içinde bulunan öğretmen, öğrencilerle birlikte değil, onlara karşıdır. Öğretmenin daha çok bütünleştirici ve daha az emredici bir davranış göstermesi halinde, öğrencilerin tepkileri daha çok katkıda bulunan sorun çözücü ve duyarlı, daha az saldırgan ve emirlere daha uyumlu bir nitelik kazanmaktadır (Aydın,1987, s.45).

Kounin, öğretmenlerin başarılı olabilmesi için bazı ilkeler ileri sürmüştür. Bu ilkeler şunlardır:

1. Öğrencinin bir davranışı nedeni ile uyarılması, diğer öğrencileri de etkiler. Netliğin bütün öğrencilerin, kararlığın ise kötü davranışları gösteren öğrencilerin davranışlarını düzelttiği, kaba uyarıların ise hiçbir davranışı düzeltmediği sonucuna ulaşmıştır
2. Sınıfları etkili bir şekilde yöneten öğretmenlerin bir özelliği,olabilecekleri önceden görmeleri ve problemleri başlamadan önlemeleridir.

3. Öğrencilere, sınıfta olan bitenlerden haberdar olduğunu gösterin. Her zaman olmasa bile bazı durumlarda bir davranışın farkında değilmiş gibi davranmak onun kaybolmasına yol açabilir.
4. Aynı anda birden fazla durumla başedebilmeliyiz.
5. Sınıf etkinliklerinde akıcılık ve denge sağlamalıyız.
6. Bir öğrenci ile ilgileniyor olsak bile bütün sınıfı derse katmaya çalışmalıyız.
7. Öğretim yöntemlerine çeşitlilik getirmeliyiz ve canlı tutmalıyız aksi halde öğrenciler uyuklar ve hayal kurar.
8. Öğrenci davranışını eleştirirken sinir krizine tutulmamalıyız. Açık ve net olmalı, o davranışı ortadan kaldıracak bir öneride bulunmalıyız.

Yukarıda anılan ilkelere uygun davranan öğretmenlerin daha başarılı olduğu ortaya çıkarılmıştır (Açıkgoz Ün, 1996, s.118-119).

Duignan'a göre öğretmen sınıfta öğrenciye öğrenme ve başarıma fırsatı ve imkanı vermeli, öğrenci hem sınıf öğretimine aktif olarak katılmalı hemde ödev, sınav v.s. ile başarısını göstermeli, öğrenci başarısına karşılık ödül almalı ya da tanınmalı, öğrenci başarısı için en azından öğretmeninden dönüt almalıdır (Balcı, 1991,s.60).

Eğitim ve öğretimin kalitesinin yükseltilmesinde, öğrencileri yalnız zihinsel yetenekleri ile tanımak yetmez, onları, duyuşsal özellikleri ile de tanımak gerekir. Öğrenci yeteneğinin gelişiminin ön şartı, duyuşsal karakteristiklerinin yeterince tanınıp güdülenmesidir. Yeteneksiz öğrenci yoktur. Fakat yetenekleri keşfedilmemiş öğrenci vardır.Veya, yeteneği keşfedilmiştir. O yeteneğin yeterince gelişmesi için güdüleyici ortam yaratılmamıştır (Arseven, 1986, s.25).

Yukarıda bahsedilen öğretmen davranışları farklıdır. Öğretmenin farklı davranışlarda bulunmasının nedeni şunlardır:

1. Öğretmenlerin öğrenmesi, geleneksel ve taklit öğrenme yoluyla olabilir Kendileri nasıl öğrendilerse, öğretmeye benzeri şekilde öğretmeye devam ederler.
2. Öğretmenin özgeçmişindeki sosyal öğrenmeden dolayı özellik gösteren davranış şekilleri.
3. Öğretmenin psikolojik ve sosyal ihtiyacından dolayı gösterdiği davranış şekilleri.
4. Öğretmenin eğitim sırasında kazandığı bilinçli davranışlar (Kazancı, 1989, s.4-5).

Öğretmenlerin istenmedik davranışlarda bulunması sınıfın iklimini bozar. Sınıflardan bazıları sessiz, biçimsel ve gerginken diğerleri mutlu, faal ve heyecanlıdır. Öğrenciler üzerinde yapılan araştırmaların çoğu olumlu bir sosyal iklimin öğrencilerin öz saygılarını ve akademik başarılarını kuvvetlendirmektedir. Rekabet, düşmanlık ve uzaklaşma iklimine sahip sınıflar kaygı ve huzursuzluğa sebep olur ve birçok öğrencinin entellektüel gelişmesini kolaylaştırmaz. Öğretmen ve öğrencilerin birbirlerini destekledikleri sınıflar, öğrencilerin kendilerini beğenme duygularının gelişmesini kolaylaştırır ve öğrencilere entellektüel kapasitelerini olabildiğine kullanma fırsatı sağlar. Öğrencilerin arkadaşlarında hissettikleri kişiler arası güç veya öğrencilerin kendilerinde gördükleri kabiliyet ve yeterlik seviyeleri de okul konusunda olumlu duyguların ortaya çıkmasına ve öğrencilerin sınıfiçi çalışmalara katılmalarında artışa sebep olur (Schmuck ve Schmuck, 1975, s.23).

Öğrenciler, etkili bir yönetici olarak davranan ve sınıf çalışması sağlayabilen öğretmene itibar ederler. Öğrencinin gözünde iyi bir yönetici

olmak, o öğretmene bir otorite kazandırır (Tanner, 1978, s.67-68). Öğretmen otoritesini büyük ölçüde disiplinle sağlayabilir.

Öğretmenlerin öğretimde başarılı olmasının temelinde disiplin yatar. Bu zorlayıcı bir öge gibi görülse de, problemleri çözümlenip, bilginin şekillenmesi açısından güçlü bir temeli oluşturmaktadır. Problemlerin analiz edilmesi ve bilgilerin etkili ve yeterli olabilmesi disipline bağlıdır. Disiplinsiz örgüt, örgütsüz bir yönetim gerçekleşmez. Bu kavramın anlaşılması sınıf içi davranışların kontrol edilmesini gerektirir. Kontrol, öğrencilerin amaçlarını gerçekleştirirken, yanlış yönlendirilmelerini ve şekillenmelerini engelleyerek onların kişiliklerini rencide etmeden, yönlendirme sürecidir. Bu süreç iki tarafın da memnun edilmesiyle başarıya ulaşır (Johnson ve Bany, 1970, s.42-43).

Öğretmenler disiplin konusundaki başarılarını üç yolla geliştirebilirler:

1. Disiplin modelini ve onun araçlarını kavramak ve anlamak,
2. Disiplinle ilgili yaklaşımların gelişmesini takip etmek,
3. Öğrencileri yönetirken geçerli ,onaylanmış ve kabul görmüş yöntemleri kullanmak (Tanner,1978,s.2).

Öğretmenin sınıf içi etkinliklerde disiplini sağlayabilmesi için bazı konulara dikkat etmesi gerekmektedir. Bunlar:

1. Öğretmenin sınıf önünde duruşu,
2. Öğrencilerin sınıfta yerleşimi,
3. Öğretmenin konuşmasının etkinliği,
4. Öğrenci çalışmalarının kontrolü,
5. Yazı tahtasının kullanımı (Küçükahmet,1989,s.102-104) olarak belirtilebilir.

Öğretmenlerin sınıfta sistemli bir disiplin sağlaması gerekir. Eğer sistemli bir disiplin uygulanmazsa ,son derece sorumsuz ve ilgisiz bireyler, nesiller ortaya çıkar. Bu da yolun başında, yoldan çıkmış hareket ve davranışlara sahip sorumsuz nesillerin yetişmesine neden olur.Bu durum hem okulun başarısını, hem de ülke ve toplumun çağdaş seviyeye ulaşma noktasını olumsuz yönde etkiler. Bu yüzden disiplin ve kontrol birlikte yürütülürse amaç ve hedeflerimize ulaşabiliriz(Johnson ve Bany,1970,s.49).

Sınıf yönetiminin bir boyutunu da zaman düzenine yönelik etkinlikler oluşturur.

Öğretmenin iyi öğretim yapabilmesi ve iyi bir yönetici olabilmesi için zamanı iyi kullanması gerekir. Çünkü zaman değerli bir kaynaktır. Bu kaynakların idare edilmesi gerekir. Eğer hepimiz diğer fonksiyonları geciktirilmeden yapacaksa yönetimde bu zamanı dikkatli bir şekilde kullanmalıyız (Hildebrand, 1990, s.52).

Yöneticilerin etkili zaman kullanımını için şunlara dikkat etmesi gerekir.

1. Şimdi başlayın

Zaman yaşamın değerli bir boyutu olarak görülüyorsa planlanıp, geliştirilmelidir.

2. rolünüzü sevin

Zamanı iyi kullanmanın bir yolu işi eğlenceli bir hale getirmektir. İş sevilmiyorsa ve hoş yanları bulunamıyorsa zaman geçmek bilmiyecek ve sırta bir yük olacaktır.

3. Örnek olunmalıdır

Yöneticiler kendilerine sık sık başkalarına sağlıklı, üretken bir zaman yetmezliği duygusu yansıtabiliyor muyum? Sorusunu sormalıdır.

4. Kişilikler A, B veya C tipi olabilir. A tipi kişilerin saldırganlık, düşmanlık ve hoşgörüsüzlük özellikleri taşıdıkları ve sürekli olarak bir zaman yetmezliği duygusunu taşıdıkları öne sürülür. B tipi ise karşıt olarak daha dingin, dostça ve sabırlıdır. İnsanların büyük çoğunluğu kişilik bakımından siyah-beyaz kutuplarda yer almaz. Büyük çoğunluk melez bir tip olan C tipindedir.

5. Seçenekleri yoklayın

Çok seyrek durumlarda birşeyi yapmak için yalnızca bir tek yol vardır. Çoğunlukla herhangi bir sorunu çözmede değişik yöntemler bulunabilir. Her yeni yöntem bir seçenektir (Açıkgöz, 1992, s.54-56).

Sınıfın yöneticisi olan öğretmenin yukarıda bahsedilen önerileri göz önünde bulundurarak zamanı iyi kullanması gerekir. Zaman en kıt kaynaktır. Yönlendirilmediği takdirde hiç birşeyde başarılı olunamaz (Drucker, 1994, s.66). Harcanan zamanın yerine yenisi konulamaz, geriye de döndürülemez. İş hayatında da çok önemlidir. Çünkü iş dünyasındaki verimliliğimiz, potansiyelimiz ve zaman açısında karşı karşıya kaldığımız yoğun baskılar, sınırlarımızı zorlamaktadır. Amaçlarımızı akıllıca seçmeliyiz, bunlara ulaşabilmek için zamanımızı ve yeteneklerimizi dikkatle yönetmeliyiz (Adair ve Adair, 1994, s.7).

Cangelosi'ya göre öğretmen, zaman yitirici yönetsel işlerle de sınıfta fazla uğraşmamalıdır. Yoklama yapmak için herkesin adını okumak gerekmez. Olan, olması gereken öğrenci sayılarına bakılarak, öğrencileri tanıyan olmanın da yardımıyla, gelmeyenler hemen bulunabilir. Kullanımı birbiri ile ilgili araçların bulunduğu yerler yakın tutularak, araç kullanımının alacağı zaman azaltılabilir. Öğretmen, sınıftaki etkinliklerin hazırlıklarını ders öncesinde yaparak, araçların hazırlanışını, düzenlenişini, önceden bitirerek, tahtaya yazılacakları ders öncesinde yazarak, zaman kazanabilir (Başar, 1994, s.69).

Öğretmen sınıfta zamanı akıllıca kullanmalı ve uygun bir şekilde kullanmaya özen göstermelidir.

Görüldüğü gibi öğretim sürecinin geliştirilebilmesi için etkili bir sınıf yönetimine gereksinim duyulmaktadır. Etkili bir sınıf yönetimi ise yukarıda anılan fiziksel, plan, program, iletişim, davranış, zaman boyutlarında etkili olumlu davranışlar sergilemekle olasıdır.

Bu araştırmayla Kocaeli merkez liselerdeki sınıf yöneticilerinin etkililiği belirlenmeye çalışılıp, öğretimin geliştirilmesine katkıda bulunmaya çalışılacaktır.

Problem Cümlesi

Genel liselerdeki öğrencilerin öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki etkililiklerini algılamaları ile bu algıların çeşitli değişkenlerle ilişkiler nasıldır?

Alt Problemler

1- Genel lise öğrencilerinin:

- a) Genel
- b) Fiziksel çevre
- c) Plan-program
- d) İletişim
- e) Davranış

f) Zaman boyutlarına göre okullarının sınıf yönetimine ilişkin algıları anlamlı farklılık göstermekte midir? Okulların sınıf yönetimi etkililiği hangi düzeydedir?

2- Genel lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevreye ilişkin algıları:

a) Öğrencilerin cinsiyetine

b) Öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

3- Genel lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından plan - programa ilişkin algıları:

a) Öğrencilerin cinsiyetine

b) Öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

4- Genel lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algıları:

a) Öğrencilerin cinsiyetine

b) Öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

5- Genel lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından davranışa ilişkin algıları:

a) Öğrencilerin cinsiyetine

b) Öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

6- Genel lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından zamana ilişkin algıları:

a) Öğrencilerin cinsiyetine

b) Öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

7- Genel lise öğrencilerinin algılarına göre sınıf yönetiminin etkililiği cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

8- Genel lise öğrencilerinin algılarına göre sınıf yönetiminin etkililiği sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Önemi

Türkiye’de, sınıf yönetimi alanında yapılan araştırmalar yetersiz görülmektedir. Sınıf yönetimiyle ilgili çalışmalarının az olması, araştırmaların bu alanda yoğunlaştırılması açısından önemlidir.

Sınıf yönetiminin, etkili bir öğretim yapılabilmesi için çok etkin bir değişken olduğu söylenebilir. Öğretim sürecinin geliştirilmesi çabalarında sınıflarda yönetim adına neler yapıldığının belirlenmesi gerekmektedir. Ancak yapılacak araştırmalarla sınıf yönetimleri değerlendirilebilecektir.

Bu araştırmayla sınıf yönetimini fiziksel çevre, plan, program, iletişim, davranış, zaman gibi boyutlarda inceleyen bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Bu ölçme aracıyla öğrencilerin sınıf yönetimini nasıl algıladıkları belirlenmiş, öğretmenlerimizin eğitimde etkili olabilmeleri için sınıf yönetimiyle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Sayıtlar

1-Öğrencilerin anketlere verdikleri yanıtlar, öğrencilerin gerçek algılarını yansıtmaktadır.

Sınırlamalar

1- Araştırma 1996 - 1997 öğretim yılında İzmit ili merkez genel liselerinde okuyan öğrencilerle sınırlıdır.

2- Araştırma, anket yöntemiyle sınırlıdır.

Tanımlar

Fiziksel çevre : Eğitim etkinliklerinin meydana geldiği alan, öğretme öğrenme süreçlerinde bilgi ileme işleminin meydana geldiği ve öğrencinin konuyla etkileşimde bulunduğu personel, araç, gereç, tesis ve örgüt öğelerinden oluşan çevredir (Alkan,1979,s.6).

Plan : Öğretmenin ders süresi boyunca öğrencilerle ne tür etkinliklerde bulunacağını, onlara nasıl ve neler öğreteceğini gösterir bir rehberdir (Özyürek, 1983,s.26).

Program: Okulun, okul içi ve dışındaki bütün durumlarda arzu edilen sonuçlara ulaşmak için giriştiği çabaların tümüne denir (Çilenti, 1983, s.13).

İletişim: Göndericinin alıcının davranışını etkilemek için bilinçli bir çaba gösterdiği amaçlı bir süreçtir (Ergun ve Polat, 1978, s.179)

Davranış: Bir çevreye ilişkin uyarıya organizmanın her zamanki cevabıdır (Eren,1993,s.125).

Zaman: Değişmenin yer aldığı bir boyuttur(Adair ve Adair,1994, s.10).

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde yurt içi ve yurt dışında yapılan sınıf yönetimi araştırmaları ayrı ayrı incelenmiştir.

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Kaya (1993)'nin yapmış olduğu araştırmada ilkokul öğretmenlerinin sınıf içi öğretmen davranışlarını ne derecede gösterdikleri incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini Ankara ili, Çankaya ilçesi ilkokul öğretmenleri ve Ankara ili merkez ilkokullarını denetleyen müfettişler oluşturmaktadır. Örneklem 77 ilkokul öğretmeni ve 64 ilköğretim müfettişi dahil edilmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmenler kendilerinin anket kapsamındaki davranışları iyi düzeyde gösterdiklerini, müfettişlerinin ise bu davranışları orta düzeyde gösterdiklerini açıklamışlardır.

Alacapınar (1994)'in araştırmasında ise özel ve devlet okulu öğretmenlerinin öğretim ortamı etkinlikleri, öğrenme stratejileri, sonuç ve değerlendirme bölümlerindeki değişkenleri gerçekleştirme dereceleri belirlenmiştir.

30 devlet, 3 özel okulda görev yapan 149 öğretmenin sınıf içi etkinlikleri gözlenerek aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

1-Giriş etkinliklerini özel okul öğretmenleri .91 ile .60 arasında, devlet okulu öğretmenleri .51 ile .27 arasında sınıf ortamında yerine getirmektedir.

2-Geliştirme bölümündeki strateji yöntem ve tekniklerinden; düz anlatım yöntemini özel okul öğretmenleri .90 ile .80 arasında, devlet okulu öğretmenleri .67 ile .79 arasında; güdümlü tartışma yöntemini özel okul öğretmenleri 1.00 ile .43 arasında, devlet okul öğretmenleri .35 ile .47 arasında; örnek olay yöntemini özel okul öğretmenleri .38 ile .75 arasında, devlet okulu öğretmenleri .27 ile .54 arasında; gösterip yaptırma yöntemini özel okul öğretmenleri .50 ile .88 arasında, devlet okulu öğretmenleri .40 ile .48 arasında; genel ilkeler bölümündeki etkinlikleri özel okul öğretmenleri .78 ile .91 arasında; devlet okul öğretmenleri .46 ile .74 arasında göstermektedir.

3-Sonuç bölümü etkinliklerinde ise özel okul öğretmenleri .82 ile .91 arasında, devlet okulu öğretmenleri .55 ile .76 arasında; değerlendirme bölümü etkinliklerinde özel okul öğretmenleri: 1.00 ile .57 arasında, devlet okulu öğretmenleri .60 ile .94 arasında sınıf ortamında yerine getirmektedir.

Yetim (1994)'in araştırmasında Kız Meslek Lisesi El ve Makina Nakış öğretmenlerinin günlük ders planı yapma, zaman, eğitim araç-gereçleri, öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve teknikleri, öğretme etkinlikleri, öğrenci katılımı, ses tonu ve ana dili etkili kullanma, biçimlendirme ve yetiştirmeye dönük değerlendirme değişkenlerini gerçekleştirme derecelerini belirlemiştir.

Araştırma 10 Meslek Lisesinde görev yapan 20 El ve Makina Nakışı öğretmenlerinin sınıf içi etkinlikleri gözlenerek yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular şunlardır:

1-Öğretmenler, günlük ders planını kurallara uygun olarak arasına yapmışlardır.

2- Öğretmenler, bir ders saati zamanını arasına etkili kullanmışlardır.

3- Öğretmenler ,eğitim araç - gereçlerini arasına kullanmışlardır.

4- Öğretmenler, öğrenme - öğretme strateji, yöntem ve tekniklerini genellikle arasına kullanmışlar, düz anlatım, güdümlü tartışma ve gösterme yöntemini arasına amaçlara uygun kullanmışlar, örnek olay yöntemini ise hiç kullanmamışlardır.

5- Öğretmenler, öğretme etkinliklerini sınıf ortamında arasına uygulamışlardır.

6- Öğretmenler, öğrencilerin derse katılımını her zaman sağlamışlardır.

7- Öğretmenler ,ses tonu ve ana dili her zaman etkili kullanmıştır.

8- Öğretmenler, biçimlendirme ve yetiştirmeye yönelik değerlendirmeyi hiç gerçekleştirmemişlerdir.

Nas ise (1989) araştırmasında, ilkokul öğretmenlerinin sınıf içi davranışları ne düzeyde gösterdiklerini belirlemiştir.Araştırma Bursa il merkezinde görevli 100 öğretmenle yapılmıştır.

Öğretmenlerce dersin giriş ve sonuç basamağındaki davranışlar "az" derecede gösterilmektedir. Geliştirme basamağındaki davranışlar ise "orta" düzeyde gösterilmiştir. Öğretme - öğrenme sürecindeki tüm davranışların derecesi de "orta" dır.

Başar (1994)'ın sınıf yönetimi adlı bu araştırmayla, TED Ankara Koleji Vakfı Özel Lisesi orta kısmının sınıf yönetimi özellikleri bakımından nasıl bir görünüm sergilediği ortaya konulmaya çalışılmıştır.Araştırma gözlem yöntemiyle yapılmıştır.

Araştırmanın evreni TED Ankara Koleji Vakfı Özel Lisesi orta kısmıdır. Bu evrenden random yöntemle birinci, ikinci, üçüncü sınıflardan evrenin % 15'i kadar sayıda şube belirlenmiştir. Ondokuz ve yirmi şubelik birinci ve ikinci sınıflardan üçer, yirmibir şubelik üçüncü sınıflardan dört şube olmak üzere, toplam on şube örnekleme alınmıştır. Araştırmacı tarafından elde edilen sonuçlar şunlardır;

1. Okul, değerlendirmeye alınan özelliklerden sınıfların temizliği, bakımı, duvar ve eşya renklerinin uygunluğu, aydınlanma, öğrencilerin sınıf kurallarına uymaları açılarından, "çok iyi" durumda bulunmuştur.

2. Sınıftaki konuşmaların duyulup anlaşılabilmesi, ders süresinin amaçlar için kullanılması, öğretmenlerin öğrencilerini tanıyabilmesi, öğretmen - öğrenci iletişimi, öğrenci devamı, sıra ve masaların uygunluğu açılarından okulun "iyi olduğu" görülmüştür.

3. Sınıftaki gürültü az rahatsız edici, ısılar yüksek, sınıf alanının kullanımı iyiye yakın orta, sıra ve masaların değişik amaçlar için kullanılabilme düzeyi, istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin tepkisinin düzeyi orta bulunmuştur. Öğretmen tepkilerinin fiziksel cezaya yönelmemiş olduğu belirlenmiştir.

4. Öğretmenlerin konuya uygun araç kullanma düzeyi, öğrenme ve ilgi merkezlerinin yeterlilik düzeyi ve sınıf ortamlarının çekiciliği yetersiz bulunmuştur.

5. Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, İngilizce öğretmen grupları arasındaki farkların anlamlı olup olmadığına bakılan altı durumdan ikisi olan "sınıfların gürültülü düzeyi" ile "araç kullanma düzeyi"nde bu grupların farksız olduğu sonucuna varılmıştır. Okulun, bu iki açıdan benzeşik bir görünümde olduğu ortaya konmuştur.

6. Öğretmenlerin öğrencileri tanıma düzeyi açısından Türkçe öğretmenleri, Fen Bilgisi ve İngilizce öğretmenlerinden olumlu şekilde farklı bulunmuştur. Dersin amaçlar için kullanılma düzeyi, Türkçe, matematik ve İngilizce öğretmenlerinde, Fen Bilgisi grubuna göre yüksektir. Türkçe ve

İngilizce grupları, derste öğrencilerle, Matematik ve Fen Bilgisi gruplarından daha çok iletişim kurmuşlardır. Türkçe grubunun sınıftan sürekli haberli olma düzeyi, diğer üç grubunkinden daha yüksek bulunmuştur.

7. Okulun, öğretmenlerin sınıftan sürekli haberli olma açısından puanı, iyiye yakın orta; ilgi istek uyandırma, sözel övgü kullanma, sınıfta gerektiğinde yerini değiştirebilme puanları orta; öğrencilere arkadaşça davranma puanları iyi, öğretmenlerin öğrencileri dinleme puanı ise çok iyi olarak değerlendirilmiştir.

Kavak (1986)'ın araştırmasında hem "öğretmenlerin kendi kendini değerlendirmesi" hem de "öğrenci öğretmenini değerlendirmesi" yaklaşımları incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar şunlardır:

1. Öğretim elemanları, kendilerini genellikle "kısmen yeterli" veya daha yetersiz olarak görmektedirler. Her iki grubun da "araştırma" boyutuyla ilgili görüşleri diğer boyutlara kıyasla daha yetersiz olarak ortaya çıkmaktadır.

2. Gerek öğretim elemanlarının gerekse öğrencilerin görüşleri "bölüm"lere göre anlamlı farklılıklar göstermemekte ise de, her iki grubun görüşleri Eğitim bilimleri ve müzik bölümleri dışındaki bütün bölümlerde farklılık göstermektedir.

3. Gerek öğretim elemanlarının gerek öğrencilerin görüşleri "bölüm"lere göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

4. Kendi yeterliklerini algılama bakımından değişik kıdem gruplarındaki öğretim elemanları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

(Açıkgöz, 1988)'in 1987-88 Güz döneminde 379 lise öğrencisi üzerinde gerçekleştirdiği bir araştırmada "öğrencilerin en çok üzerinde durduğu, en yoğun olarak dile getirdikleri" sorunların öğretmen - öğrenci ilişkileri boyutunda toplandığı ortaya çıkarılmıştır. Yine aynı öğretim yılında 950 lise öğrencisi üzerinde gerçekleştirilen bir başka araştırmada (Açıkgöz, 1990) öğrencilerin en fazla öğretmen desteğine gereksinim duydukları saptanmıştır.

Karayaşar (1992)'in araştırmasında, Ankara ilkokullarında görev yapan birinci devre öğretmenlerinin, öğrencilerin gelişim özellikleriyle ilgili bilgileri ve öğrenci davranışlarına karşı tutumlar incelenmiştir. 6 ilkokulda görev yapan 121 öğretmenin görüşü alınarak yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular aşağıdadır:

1. İlkokul birinci devre öğretmenlerinin mesleki tecrübeleri arttıkça kendilerini birinci devre çocuğunun gelişim özellikleri konusunda daha yeterli bulmuşlardır.

2. Öğretmenlerin mesleki tecrübeleri arttıkça öğrenci davranışları karşısında kararsız oldukları durumlarda artmıştır.

3. Mesleki tecrübesi 16 - 20 yıl ve 21 yıldan daha fazla olan ilkokul öğretmenlerinin kendilerini en az yeterli gördükleri konular ise insan zihninin doğumdan onsekiz yaşına kadar gelişmesini açıklayan kavramlar olmuştur.

4. Öğrencilerin gelişim özelliklerinden kaynaklanan sınıf içi davranışları karşısında mesleki tecrübeleri 11 - 15 yıl olan öğretmenler; "öğretmenin sınıf düzeyinin altında kalan az sayıda öğrenci grubuna daha fazla zaman ayırmalıdır"; "öğretmen, öğrencilerin anlamadıkları noktaları sormak ya da eleştiri getirmek konularında onlara serbestlik tanımalıdır" konularında kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

5- Mesleki tecrübeleri 16 - 20 yıl olan öğretmenler; "öğretmenin sınıf düzeyinin altında kalan az sayıda öğrenci grubuna daha fazla zaman ayırmalıdır" ; "öğretmenin başarısız ve ilgisiz öğrencileri grupta toplaması"; "her öğrencinin eğitsel kollarda etkin rol alması beklenmelidir") konularında kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

6- Mesleki tecrübeleri 21 yıldan fazla olan öğretmenler, "öğretmen başarısız ve ilgisiz öğrencileri ayrı grupta toplaması gerekir"; "sınıfta özel eğitime gereksinimi olan bir öğrenciyi normal arkadaşlarıyla bir arada yaşamaya, oturtmaya, çaba göstermelidir"; "her öğrencinin eğitsel kollarda rol alması beklenmelidir" konularında kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

7. Öğretmenlerin mesleki tecrübelerine göre öğrencilerin gelişim özelliklerinden kaynaklanan sınıf içi davranışları karşısında göstermesi gereken davranışlarla ilgili durumlarda, öğretmenlerin tecrübeleri arttıkça kararsız kaldıkları durumların da arttığı sonucuna varılmıştır.

Yurt-Dışında Yapılan Araştırmalar

Warga (1996)'nın araştırmasında mesleğe yeni başlayan öğretmenlerle, deneyimli öğretmenlerin Hersey ve Blanchard'ın durumsal liderlik kuramını ne ölçüde kullandıklarını belirlemeye çalışılmıştır.

Öz denetim liderlik envanterini planlanmış röportajları ve sınıf gözlemlerini içeren nitel veri toplama tekniklerini kullanarak sınıf yönetim stillerinde ve deneyimli-yeni başlayan öğretmenler arasındaki etkililiğin farklılığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada sınıf yönetim biçimlerinde iki grup arasında önemli farklılık bulunmamıştır. Her iki öğretmen grubu da Hersey ve Blanchard'ın 2. Stilini tercih etmişlerdir (Yüksek görev ve yüksek ilişki davranışı). Hersey ve Blanchard'ın diğer liderlik stilleri; stil 1 yüksek görev ve düşük ilişki; stil 3

düşük görev ve yüksek ilişki; stil 4 ise düşük görev ve düşük ilişkiyi ifade etmektedir.

Melby(1995)'in yapmış olduğu araştırmada ilkokul öğretmenlerinin:

1. Öğrencilerin yanlış davranışları için geliştirilecek özel nitelikleri,
2. Öğrenci davranışından beklentiler,
3. Yanlış davranışlara karşı duygusal tepkiler,
4. Öğrenci kontrol ideolojisi,
5. Sınıf yönetiminde müdahale stratejilerinin yönetimi incelenmiştir.

Araştırma için aşağıdaki anketler geliştirilmiştir.

1. Öğretmen etki ölçeği,
2. Öğretmen artış oranı,
3. Öğretmenin anlama ve etkileme ölçeği,
4. Öğrenci kontrol ideolojisi,
5. Demografik araştırma ölçeği.

İstatistiksel analizler sonucunda öğretmen etkililiğinin; öğrenci davranışı, umudu, öfkesi, utancı, suçluluk duygusu, öğrenciyi sevmesi, güvenilirliği, öğrenci kontrol ideolojisi, kavrama kabiliyeti ve olumsuz müdahale stratejilerinin kullanımına belirgin biçimde bağlı olduğu bulunmuştur.

Yüksek etkili öğretmenlerin kronik davranış problemleri olan öğrencileri yargılamaları az, öğrenci davranışlarını geliştirebileceklerini ummaları çok olasıdır; öğrencilerin yanlış davranışlarıyla ilgili öfke, utanç, suçluluk hissetmeleri az, problemlili öğrencileri sevmeleri, yanlış davranışları idare edebilmeleri hakkında güven hissetmeleri daha fazla olasıdır. Ayrıca güçlü hümanistik öğrenci kontrol ideolojilerine sahip olup, çok az katı ceza kullanmaya eğilimlidirler.

Öğretmen etkililiği ve stresi, tutumu , öğrencilerin akademik düzeyi, sabrı ve iş doyumunu arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Collen (1995) öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini geliştirebilmek için INSET programını geliştirmiştir. INSET, bütünüyle eğitimin kalitesinin yükseltilmesinde önemli bir araçtır. Bu araçta öğretmenlerin mesleki gereksinimleri, bilgileri, sınıf yönetim becerileri belirlenmeye ve geliştirilmeye çalışılır.

Johnson (1992)' un yaptığı araştırmada ise ilkokul öğretmenlerinin sınıf yönetimi hakkındaki düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada kuralcı, otoriter ve eğitici olarak gruplandırılan öğretmenlerin hemen hepsinin düşüncelerinin kuralcı olduğu ortaya konulmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi , evreni , örnekleme , veri toplama teknikleri, bilgi toplama süreci ve veri çözümlenmelerine ilişkin açıklamalar üzerinde durulmaktadır.

Araştırma Yöntemi

Sınıf yönetiminin analiz edilmesinde Anket - Survey yönteminden yararlanılmıştır.

Evren

1996 - 1997 Öğretim yılında İzmit il merkezindeki 6 genel lisede okuyan 7951 öğrenci, araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Örneklem

Araştırmanın örneklemini; Derince Lisesi, Gazi Lisesi, İnkılap Lisesi, Mimar Sinan Lisesi, Namık Kemal Lisesi ve 19 Mayıs Lisesinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Atılım Lisesi yeni açıldığından dolayı araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Örnekleme alınan liselerdeki sınıfların şubeleri şans yöntemiyle belirlenmiştir.

Örnekleme alınan 1378 öğrencinin 264'ü Derince Lisesinde, 311'i Gazi Lisesinde, 167 İnkılap Lisesinde, 244'ü Mimar Sinan Lisesinde, 145'i Namık

Kemal Lisesinde, 247'si 19 Mayıs Lisesinde okumaktadır. Örnekleme alınan öğrenci sayısı evrenin % 17.33'nü temsil etmektedir.

Veri Toplama Teknikleri

Yurt içinde ve yurt dışında bu alanda yapılan araştırmalar incelenerek anket, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Anket geliştirilirken öncelikli olarak ;

Sınıf yönetimiyle ilgili kaynaklar taranmıştır. Çeşitli liselerde okuyan 50 öğrenciden sınıf yönetimi konusundaki görüşleri alınmış ve bu görüşlerin hangi konularda yoğunlaştığı belirlenmiştir. Çeşitli araştırmalar yoluyla elde edilen bilgilerden 55 sorudan oluşan taslak ortaya çıkarılmıştır. Bu taslakla ilgili uzmanların görüşü alınmıştır. 55 sorudan oluşan bu taslak yeniden gözden geçirilmiş; aynı anlama gelenler sorular elenmiş, bazı sorular birleştirilerek daha kapsamlı sorular haline getirilmiş ve 49 sorudan oluşan sınıf yönetimi etkililiği anketi elde edilmiştir.

Anketin, madde analizi ve güvenirliği belirlenmesi için öğrencilere dağıtılmış 125 anket değerlendirmeye alınmıştır. Madde analizi sonucunda, anketin fiziksel çevre boyutundaki 4. maddesi olan "sınıfımızda gürültü olmamaktadır." sorusunun testle korelasyonu düşük olduğu için anketten çıkarılmıştır. Madde test korelasyonu sonucunda 48 soruluk sınıf yönetimi etkililiği değerlendirmeye alınmıştır. Anketin güvenirliği Cronbach = .90 olarak hesaplanmıştır.

TABLO 1.1

Sınıf Yönetimi Boyutları Ve Madde Sayıları

Boyutlar	Madde sayısı
Fiziksel Çevre	1 - 8
Plan - Program	9 - 18
İletişim	19 - 28
Davranış	29 - 41
Zaman	42 - 48

Anket' de 1, 2, 10, 21, 24, 41, 44, 47 sorular negatif diğer sorular pozitif olarak hazırlanmıştır.

Anketin Uygulanması

Anket taslağını hazırlama, düzeltme, madde - test analizi ve güvenilirlik çalışmalarına 1996 yılı Nisan ayında başlanmış, bu çalışmalar 1997 yılı Ekim ayına kadar sürmüştür. Çalışma sonunda sınıf yönetimi etkililiği anketi uygulanmak üzere çoğaltılmıştır.

Uygulamaya başlamadan önce, araştırma için gerekli izinler alınmıştır. Bu işlemlerden sonra Kasım 1996'da anketler genel lisedeki öğrencilere uygulanmaya başlanmıştır.

Anket uygulaması sırasında, anket uygulanan okulların öğretmenleri ve rehber öğretmenleriyle ilişki kurulmuştur. Araştırmacı, anket uygulayacağı okullara gitmiş ve sınıflarda öğrencilere gerekli açıklamalar yaparak anketlerin doldurulması sağlanmıştır.

Veri Çözümleme Teknikleri

Anket geliştirilirken, tüm istatistikler için SYSTAT paket programından yararlanılmıştır.

Veri çözümlemesinde $\bar{x}$, $\bar{S}$, F, t ve TUKEY testinden yararlanılmıştır. İki değişken arasındaki farklılıkları belirleyebilmek için t testinden yararlanılmıştır. İki'den fazla değişkenin aralarındaki farklılığı belirleyebilmek için ise öncelikli olarak tek yönlü varyans analizi yapılmış, anlamlı farklılıkların olduğu durumlarda da tukey testinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGU VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri ve bulguların yorumu yer almaktadır. Yorumlar, her alt problemin altında belirtilecektir.

Aşağıda, öncelikle araştırma kapsamına giren öğrencilerin kişisel özelliklerine ait frekans ve yüzde dağılımlarını gösteren bulgular, tablolar halinde gösterilmektedir.

Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin okullara göre dağılımı aşağıdaki tabloda görölmektedir.

TABLO 2.1

Örnekleme Giren Okullar ve Öğrenci sayısı

<i>Okul Adı</i>	<i>Öğrenci Sayısı</i>	<i>Öğrenci %</i>
Derince Lisesi	264	19,16
19 Mayıs Lisesi	247	17,93
İnkilap Lisesi	167	12,12
Mimar Sinan Lisesi	244	17,70
Namık Kemal Lisesi	145	10,52
Gazi Lisesi	311	22,57
	Toplam : 1378	100,00

Tablo 2.1'de görüldüğü gibi 6 okuldan 1378 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır.

TABLO 2.2
Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyeti	Öğrenci	Öğrenci %
Kız	667	48,40
Erkek	706	51,23
Belirtilmemiş	5	0,37
	Toplam: 1378	100,00

Tablo 2.2'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamına giren öğrencilerin %51,23'ü erkek; % 48,40'ı kız öğrencilerden oluşmaktadır.

TABLO 2.3
Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Öğrenci Sayısı	Öğrenci %
1. Sınıf	577	41,88
2. Sınıf	430	31,20
3. Sınıf	371	26,92
	Toplam : 1378	100,00

Tablo 2.3'de görüldüğü gibi öğrencilerin 41,88 'lik çoğunluğunu lise birinci sınıflar oluşturmaktadır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Bu araştırmanın birinci alt problemi, lise öğrencilerinin a) Genel b) Fiziksel Çevre c) Plan - Program d) İletişim e) Davranış f) Zaman boyutlarına göre okulların sınıf yönetimine ilişkin algıları; anlamlı farklılık göstermekte midir? Okulların sınıf yönetimi etkililiği hangi düzeydedir? şeklinde belirlenmişti.

a) Lise öğrencilerinin genel sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları anlamlı farklılık göstermekte midir? Lise öğrencilerin genel sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları arasında anlamlı farklılık bulunup bulunmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

TABLO 3.1

Öğrencilerin Algılarına Göre, Okulların Sınıf Yönetiminin Genel Etkililiğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S . D	Kareler Ortalaması	F
Gruplar Arası	49561.52	5	9912.30	14.76
Gruplar İçi	921311.62	1372	671.51	

* P < 0.05

Tablo 3.1 'de görüldüğü gibi, öğrencilerin sınıf yönetimini algılamalarında anlamlı farklılık (P < 0.05) bulunmaktadır.

Tablo 3.2'de sınıf yönetiminin genel etkililik puanları arasındaki farkın hangi okulların lehine olduğunu belirleyebilmek için "tukey" testi yapılmıştır.

TABLO 3.2

Sınıf Yönetiminin Genel Etkililik Puanları Arasındaki Farklılığın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirlemek İçin Yapılan "Tukey" Testi

Okul No	1	2	3	4	5
1	0.00				
2	2.63	0.00			
3	-2.06	-4.708	0.00		
4	-15.76*	-18.40*	-13.69*	0.00	
5	-3.24	-5.88	-1.17	12.52*	0.00
6	-4.12	-6.75*	-2.05	11.64*	-0.87

* $P < 0.05$

Sınıf yönetiminin genel etkililik puanları arasındaki farklılığın hangi okulların arasında olduğu tablo 3.2'de görülmektedir.

TABLO 3.3

Sınıf Yönetiminin Genel Etkililik Puan Ortalamaları

Okullar	En Yüksekten En Düşüğe Genel Etkililik Puan Ortalamaları
2	172.79
1	170.15
3	168.09
5	166.91
6	166.03
4	154.39

Bu farklılıkların hangi okulların lehine olduğunu belirleyebilmek için okulların puan ortalamalarına bakılmıştır. Tablo 3.3'de görüldüğü gibi bu farklılıkların : 4. okul ile 1, 2, 3, 5 ve 6. okullar arasında olduğu ve 1, 2, 3, 5, 6. okulların lehine olduğu; 6.okul ile 2 ve 4.okullar arasında olduğu ve 2 ve 6.okulların lehinedir.

Tablo 3.3'deki okulların genel sınıf yönetimi puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-48 puan alan okulların genel sınıf yönetimi bakımından çok etkisiz, 49-96 puan alan okulların etkisiz, 97-144 puan alan okulların orta derecede etkili, 145-192 puan alan okulların etkili, 193-240 puan alan okullar ise çok etkili olarak değerlendirilebilir.

Bu durumda tablo 3.3'deki sınıf yönetiminin genel etkililik puanlarına baktığımızda, bütün okulların etkili olduklarını söyleyebiliriz.Genel sınıf yönetimi bakımından etkili olan okullar arasında da farklılıklar görülmektedir. Bu okullar içinde en etkili okulun 2.okul olduğunu, bu okullar içinde etkisiz okulun 4.okul olduğunu söyleyebiliriz.

Bu okullar içinde 2. okulun sınıf yönetiminde etkili olmasının nedeni iyi bir fiziksel çevreye sahip olması, öğretmenlerin iyi plan - program hazırlaması, öğrencileriyle iyi bir iletişim kurması, öğrencilerine iyi davranması ve zamanı iyi kullanmasından kaynaklanmış olabilir. Ayrıca sınıf yönetiminin etkililiğinin, okul yöneticisinin etkililiğine bağlı olduğunu söyleyebiliriz.Bundan dolayı da 2.okulun sınıf yönetiminde etkili olması okul yöneticisinin etkili olmasından kaynaklanmış olabilir.

Bu okullar içinde 4. okulun sınıf yönetiminde daha az etkili olmasının nedeni iyi bir fiziksel çevreye sahip olamaması, öğretmenlerin öğrencileriyle iyi bir iletişim sağlayamaması, öğrencilerine olumsuz davranışlarda

bulunması, zamanı iyi kullanamaması ve etkili bir yöneticiye sahip olmamasından kaynaklanmış olabilir.

b) Lise öğrencilerinin okulların fiziksel çevre boyutuna ilişkin algıları anlamlı farklılık göstermekte midir? Lisede sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevre puanları arasındaki farklılık için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

TABLO 3.4
Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevreyi Algılamalarındaki Farklılığı Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>S . D</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>
<i>Gruplar Arası</i>	3161.14	5	632.22	23.85 *
<i>Gruplar İçi</i>	36365.82	1372	26.50	

* P < 0,05

Tablo 3.4'de görüldüğü gibi, öğrencilerin algılarına göre sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevre puanlarında anlamlı farklılık ($P < 0,05$) bulunmaktadır.

Tablo 3.5'de sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevre puanları arasındaki farkın hangi okulların lehine olduğunu belirleyebilmek için "Tukey" testi yapılmıştır.

TABLO 3.5

Okulların Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevre Puanları Arasındaki Farkın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan "Tukey" Testi

Okul No	1	2	3	4	5
1	0.00				
2	2.11*	0.00			
3	0.39	-1.72**	0.00		
4	-2.16*	-4.28*	-2.55*	0.00	
5	-1.95*	-4.07*	-2.34**	0.21	0.00
6	1.04	-1.07	0.65	3.20*	2.99*

* P < 0.05

* P < 0.01

-Tablo 3.5'de görüldüğü gibi öğrencilerin algılarına göre okulların sınıf yönetiminin fiziksel çevre boyutunda önemli farklılıklar bulunmaktadır.

TABLO 3.6

Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevre Puan Ortalamaları

Okullar	En Yüksekten En Düşüğe Fiziksel Çevre Puan Ortalamaları
2	26.28
6	25.20
3	24.55
1	24.16
5	22.21
4	22.00

Bu farklılıkların hangi okulların lehine olduğunu belirleyebilmek için okulların puan ortalamalarına bakılmıştır. Tablo 3.6'da görüldüğü gibi bu farklılıkların : 2.okul ile 1.okul arasında olduğu ve 2.okulun lehine olduğu; 3.okul ile 2.okul arasında olduğu ve 2.okulun lehine olduğu; 4.okul ile 1, 2 ve 3. okullar arasında olduğu ve 1, 2 ve 3. okulların lehine olduğu; 5.okul ile 1, 2 ve 3. okullar arasında olduğu ve 1, 2 ve 3. okulların lehine olduğu; 6.okul ile 3, 4 okullar arasında olduğu ve 6 ve 3. okulların lehinedir.

Tablo 3.6'daki okulların fiziksel çevre puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-8 puan alan okulların fiziksel çevre boyutunda çok etkisiz, 9-16 puan alan okulların etkisiz, 17-24 puan alan okulların orta derecede etkili, 25-32 puan alan okulların etkili, 33-40 puan alan okulların ise çok etkili oldukları söylenebilir.

Tablo 3.6'da görüldüğü gibi fiziksel çevre bakımından etkili ve orta derecede etkili olan okullar arasında da anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bu okullar içinde fiziksel çevre bakımından etkili olan okulların 2,6 ve 3. okullar olduğunu; 1,5 ve 4. okulların ise orta derecede etkili olduklarını söyleyebiliriz.

2, 6 ve 3.okulların, sınıflarında etkili fiziksel çevreye sahip olması, öğrenci sayısının azlığından, iyi düzenlenmiş ışıklandırma ve havalandırmanın bulunmasından, sıra ve masaların öğrencilere uygun olmasından, derslerle ilgili araç ve gereçlerin yeterliliğinden kaynaklanmış olabilir. Yavuz (1995)'un yapmış olduğu araştırmada da öğretmenlerin fiziksel çevreye verdikleri önem ortalamasının üzerinde bulunmuştur.

1, 5 ve 4. okulların fiziksel çevre bakımından orta derecede etkili olmasının nedeni; sınıfların çok kalabalık olmasından, sınıf görünümünün iyi olmamasından, araç ve gereçlerin yeterli düzeyde bulunmamasından kaynaklanmış olabilir.

c) Lise öğrencilerinin okulların plan programına ilişkin algıları anlamlı farklılık göstermekte midir? Liselerde sınıf yönetimi boyutlarından plan - program puanları arasındaki farklılık için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

TABLO 3.7
Okullarda, Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Plan - Programı Algılamalarındaki Farklılığı Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>S . D</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>
<i>Gruplar Arası</i>	3232.12	5	646.42	13.58*
<i>Gruplar İçi</i>	65306.21	1372	47.59	

* P < 0.05

Tablo 3.7’de görüldüğü gibi, öğrencilerin algılarına göre sınıf yönetimi boyutlarından plan - program puanlarında anlamlı farklılık (P < 0.05) bulunmaktadır.

Tablo 3.8’de sınıf yönetimi boyutlarından plan - program puanları arasındaki farkın hangi okulların lehine olduğunu belirleyebilmek için “Tukey” testi yapılmıştır.

TABLO 3.8

Okulların Sınıf Yönetimi Boyutlarından Plan - Program Puanları Arasındaki Farkın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi

Okul No	1	2	3	4	5
1	0.00				
2	0.11	0.00			
3	-1.21	-1.30	0.00		
4	-4.14*	-4.26*	-2.93*	0.00	
5	-0.05	-0.16	1.16	4.09*	0.00
6	-0.40	-0.53	0.79	3.73*	-0.36

* $P < 0.05$

Tablo 3.8'de görüldüğü gibi öğrencilerin algılarına göre okulların sınıf yönetiminin plan - program boyutunda farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların hangi okulların lehine olduğunu belirleyebilmek için okulların puan ortalamalarına bakılmıştır.

Tablo 3.9'da görüldüğü gibi bu farklılıkların 4.okul ile 1, 2, ve 3. okullar arasında olduğu ve 1, 2 ve 3.okulların lehine olduğu; 5.okul ile 4.okul arasında olduğu ve 5.okulun lehine olduğu; 6.okul ile 4.okul arasında olduğu ve 6.okulun lehinedir.

Tablo 3.9'daki okulların sınıf yönetimi boyutlarından plan-program puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-10 puan alan okulların, plan-program bakımından çok etkisiz, 11-20 puan alan okulların etkisiz, 21-30 puan alan okulların orta derecede etkili, 31-40 puan alan okulların etkili, 41-50 puan alan okulların ise çok etkili oldukları söylenebilir.

Bu durumda Tablo 3.9'daki sınıf yönetimi boyutlarından plan-program puanlarına baktığımızda bütün okulların etkili olduklarını söyleyebiliriz. Fakat bu boyut bakımından etkili okullar arasında da anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bu okullar içinde en etkili okulun 2. Okul olduğunu; en az etkili olan okulun ise 4. Okul olduğunu söyleyebiliriz.

TABLO 3.9

Sınıf Yönetimi Boyutundan Plan - Program Puan Ortalamaları

Okullar	En Yüksekten En Düşüğe Doğru Plan - Program Puan Ortalamaları
2	35.72
1	35.60
5	35.55
6	35.17
3	34.39
4	31.46

Bu okullar içinde 2.okulun plan-programda etkili olmasının nedeni; öğretmenlerin, plan - programı öğrencileriyle birlikte hazırlaması, derse hazırlıklı gelmesi, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre ders anlatması ve derslerle ilgili deney ve gözlemler yapmasından kaynaklanmış olabilir.

4. okulun plan - programda diğerlerine göre daha az etkili olmasının nedeni; öğretmenlerin derse hazırlıksız gelmesi, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre ders anlatmaması, dersle ilgili deney ve gözlemler yapmamasından kaynaklanmış olabilir.

d) Lise öğrencilerin okulların sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algıları anlamlı farklılık göstermekte midir?Lisede sınıf yönetimi boyutlarından iletişim puanları arasındaki farklılık için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

TABLO 3.10

Okullarda, Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından İletişim Algılamalarındaki Farklılığı Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>S . D</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>
<i>Gruplar Arası</i>	2477.19	5	495.44	12.50*
<i>Gruplar İçi</i>	54398.85	1372	39.65	

* P < 0.05

Tablo 3.10'da görüldüğü gibi, öğrencilerin algılarına göre sınıf yönetimi boyutlarından iletişim puanlarında anlamlı farklılık (P < 0.05) bulunmaktadır.

Tablo 3.11'de sınıf yönetimi boyutlarından iletişim puanları arasındaki farkın hangi okulların lehine olduğunu belirleyebilmek için "Tukey" testi yapılmıştır.

TABLO 3.11

**Okulların Sınıf Yönetimi Boyutlarından İletişim Puanları
Arasındaki Farkın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek
İçin Yapılan "Tukey" Testi**

Okul No	1	2	3	4	5
1	0.00				
2	0.37	0.00			
3	0.75	0.39	0.00		
4	-3.05*	-3.41*	-3.80*	0.00	
5	0.30	-0.06	-0.45	3.35*	0.00
6	-1.55*	-1.92*	-2.31*	1.49	-1.86*

* $p < 0.05$

Tablo 3.11'de görüldüğü gibi öğrencilerin algılarına göre okulların sınıf yönetiminin iletişim boyutunda farklılıklar bulunmaktadır.

TABLO 3.12

Sınıf Yönetimi Boyutundan İletişim Puan Ortalamaları

Okullar	En Yüksekten En Düşüğe İletişim Puan Ortalamaları
3	35.49
2	35.11
5	35.04
1	34.74
6	33.19
4	31.69

Bu farklılıkların hangi okulların lehinde olduğunu belirleyebilmek için okulların puan ortalamalarına bakılmıştır.

Tablo 3.12'de görüldüğü gibi bu farklılığın 4.okul ile 1, 2 ve 3.okul arasında olduğu ve 1, 2 ve 3.okulların lehine olduğu; 5.okul ile 4.okul arasında olduğu ve 5.okulun lehine olduğu; 6.okul ile 1, 2, 3, 5 okullar arasında olduğu ve 1, 2, 3, 5 okulların lehinedir.

Tablo 3.12'deki okulların sınıf yönetimi boyutlarından iletişim puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-10 puan alan okulların iletişim bakımından çok etkisiz, 11-20 puan alan okulların etkisiz, 21-30 puan alan okulların orta derecede etkili, 31-40 puan alan okulların etkili, 41-50 puan alan okulların çok etkili oldukları söylenebilir.

Bu durumda tablo 3.12'de okulların iletişim puanlarına baktığımızda bütün okulların etkili olduklarını söyleyebiliriz. Fakat iletişim bakımından etkili olan okullar arasında da anlamlı farklılıklar görülmektedir. Etkili okullar arasında en etkili okulun 3. okul olduğu, en az etkili okulun 4. okul olduğu belirtilebilir.

Bu okullar içinde 3.okulun iletişimde etkili olmasının nedeni ; öğretmenlerin sevecen, eleştiriye açık oluşu, öğrenci arasında ayırım yapmaması, öğrencilerin düşüncelerine önem vermesinden kaynaklanmış olabilir.Başar(1994)'ın araştırmasında da sınıfta öğretmen öğrenci iletişim düzeyinin ders grubu ayrımı olmadan yapılan değerlendirmede iyi olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçta araştırma bulgularını desteklemektedir.

Bu okullar içinde 4.okulun iletişimde daha az etkili olmasının nedeni; öğretmenlerin sert oluşu, eleştiriye açık olmaması, öğrencilerini tanımaması,

öğrenciler arasında ayırım yapması, öğrencilerin düşüncesine önem vermemesinden kaynaklanmış olabilir.

e) Lise öğrencilerinin okullarının sınıf yönetimi boyutlarından davranışa ilişkin algıları anlamlı farklılık göstermekte midir? Lisede sınıf yönetimi boyutlarından davranış puanları arasındaki farklılık için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

TABLO 3.13

Okullarda, Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Davranış Algılamalarındaki Farklılığı Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>S .D</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>
<i>Gruplar Arası</i>	4385.17	5	877.03	9.10*
<i>Gruplar İçi</i>	132192.61	1372	96.35	

* P < 0.05

Tablo 3.13'de görüldüğü gibi, öğrencilerin algılarına göre sınıf yönetimi boyutlarından davranış puanlarında anlamlı farklılık (P < 0.05) bulunmaktadır. Tablo 3.14'de sınıf yönetimi boyutlarından davranış puanları arasındaki farkın hangi okulların lehine olduğunu belirleyebilmek için "Tukey" testi yapılmıştır

TABLO 3.14

Okulların sınıf Yönetimi Boyutlarından Davranış Puanları Arasındaki Farkın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek için Yapılan Tukey Testi

Okul No	1	2	3	4	5
1	0.00				
2	0.41	0.00			
3	-1.62	-1.21	0.00		
4	-5.10*	-4.69	-3.48**	0.00	
5	-0.21	0.20	1.41	4.89*	0.00
6	-2.17	-1.75	-0.55	2.94**	-1.95

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

Tablo 3.14'de görüldüğü gibi öğrencilerin algılarına göre okulların sınıf yönetiminin davranış boyutunda farklılıklar bulunmaktadır.

TABLO 3.15

Sınıf Yönetimi Boyutundan Davranış Puan Ortalamaları

Okullar	En Yüksekten En Düşüğe Davranış Puan Ortalamaları
1	48.66
5	48.44
2	48.24
3	47.04
6	46.49
4	43.55

Bu farklılıkların hangi okulların lehinde olduğunu belirleyebilmek için okulların puan ortalamalarına bakılmıştır.

Tablo 3.14'de görüldüğü gibi bu farklılıkların : 4.okul ile 1, 2, 3 okullar arasında olduğu ve 1, 2, 3 okulların lehine olduğu; 5.okul ile 4.okul arasında olduğu ve 5.okulun lehine olduğu; 6.okul ile 4.okul arasında olduğu ve 6.okulun lehinedir.

Tablo 3.15'deki okulların sınıf yönetimi boyutlarından davranış puanları çeşitli gruplara ayrılabilir.0-13 puan alan okulların davranış bakımından çok etkisiz, 14-26 puan alan okulların etkisiz, 27-39 puan alan okulların orta derecede etkili, 40-52 puan alan okulların etkili, 43-65 puan alan okulların çok etkili oldukları söylenebilir.

Bu durumda tablo 3.15'de davranışın genel etkililik puanlarına baktığımızda, bütün okulların etkili olduklarını söyleyebiliriz. Fakat davranış bakımından etkili olan okullar arasında da anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bu okullar içinde en etkili okulun 1. okul olduğunu; bu okullar içinde en az etkili okulun 4.okul olduğunu söyleyebiliriz.

Bu okullar içinde 1. Okulun davranışta etkili olmasının nedeni, öğretmenlerin öğrencilerine arkadaşça davranması, kırıncı sözler söylememesi ve öğrencilerin başarılarını ödüllendirmelerinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Bu okullar içinde 4.okulun davranışta daha az etkili olmasının nedeni; öğretmenlerin öğrencilerine arkadaşça davranmaması, öğrencilerine kırıncı sözlerde bulunması ve öğrencilerinin başarılarını ödüllendirmemiş olmasından kaynaklanmış olabilir.

f) Lise öğrencilerin okulların sınıf yönetimi boyutlarından zamana ilişkin algıları anlamlı farklılık göstermekte midir? Lisede sınıf yönetimi boyutlarından zaman puanları arasındaki farklılık için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

TABLO 3.16

Okullarda, Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zamanı Algılamalarındaki Farklılığı Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>S . D</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>
<i>Gruplar Arası</i>	628.17	5	125.63	5.39*
<i>Gruplar İçi</i>	31955.22	1372	23.29	

* P < 0.05

Tablo 3.16'da görüldüğü gibi, öğrencilerin algılarına göre sınıf yönetimi boyutlarından zaman puanlarında anlamlı farklılık (P < 0.05) bulunmaktadır.

Tablo 3.17'de sınıf yönetimi boyutlarından zaman puanları arasındaki farkın hangi okulların lehine olduğunu belirlemek için "Tukey" testi yapılmıştır.

TABLO 3.17

Okulların Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zaman Puanları Ararsındaki Farkın Hangi Okulların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey testi

Okul No	1	2	3	4	5
1	0.00				
2	0.45	0.00			
3	-0.38	-0.83	0.00		
4	-1.30*	-1.75**	0.92	0.00	
5	-1.33	-1.78**	-0.95	-0.02	0.00
6	-1.03	-1.48**	0.65	0.28	0.30

* P < 0.05

** P < 0.01

Tablo 3.17'de görüldüğü gibi öğrencilerin algılarına göre okulların sınıf yönetiminin zaman boyutunda farklılıklar bulunmaktadır.

TABLO 3.18

Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zaman Puan Ortalamaları

Okullar	En Yüksekten En Düşüğe Zaman Puan Ortalamaları
2	27.45
1	27.00
3	26.62
6	25.97
4	25.69
5	25.67

Bu farklılıkların hangi okulların lehinde olduğunu belirleyebilmek için okulların puan ortalamalarına bakılmıştır.

Tablo 3.18'de görüldüğü gibi bu farklılıkların: 4.okul ile 1, 2 okullar arasında olduğu ve 1 ve 2.okulların lehine olduğu ; 5.okul ile 2.okul arasında olduğu ve 2.okulun lehine olduğu ; 6.okul ile 2.okul arasında olduğu ve 2.okulun lehinedir.

Tablo 3.18'deki okulların zaman puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-7 puan alan okulların zaman bakımından çok etkisiz, 8-14 puan alan okulların etkisiz, 15-21 puan alan okulların orta derecede etkili, 22-28 puan alan okulların etkili, 23-35 puan alan okulların çok etkili oldukları söylenebilir.

Bu durumda tablo 3.18'de okulların zaman puanlarına baktığımızda bütün okulların etkili olduklarını söyleyebiliriz. Fakat zaman bakımından etkili olan okullar arasında da anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bu okullar içinde en etkili okulun 2. okul olduğunu , bu okullar içinde etkisiz okulun 4.okul olduğunu söyleyebiliriz.

Bu okullar içinde 2.okulun zamanı kullanmada etkili olmasının nedeni, öğretmenin zamanında derse girip çıkması, derse ayrılan süreyi iyi kullanması, şekil ve grafiklere çok zaman ayırmamasından kaynaklanmış olabilir.

Bu okullar içinde 4. okulun zamanı kullanmada en az etkili olmasının nedeni; öğretmenin derse zamanında girip çıkmaması , derse ayrılan süreyi iyi kullanamaması , derste şekil ve grafiklere çok zaman ayırmasından kaynaklanmış olabilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi, genel lise öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevreye ilişkin algıları; öğrencilerin cinsiyetine, sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Şeklinde belirlenmişti.

a) Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevreye ilişkin algıları; öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Lise öğrencilerinin, sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevreye ilişkin algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan t testi sonuçları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

TABLO 4.1

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevreye İlişkin Algılarının Cinsiyetlerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t testi

Boyut	Grup	N	$\bar{X}$	S	t
Fiziksel Çevre	Erkek	706	24.40	5.34	1.13
	Kız	672	24.07	5.38	

$P < 0.05$

Tablo 4.1'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevreye ilişkin algılarında cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Fiziksel çevrenin cinsiyete göre farklılık görülmemesinin nedeni erkek ve kız öğrencilerinin aynı sınıfı aynı sıraları aynı masaları paylaşmalarından kaynaklanmış olabilir.

b) Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevreye ilişkin algıları; öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Lise öğrencilerinin, sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevreye ilişkin algılarının sınıflara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

TABLO 4.2

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Fiziksel Çevreye İlişkin Algılarının Sınıflara Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Varyansın Toplamı</i>	<i>S . D</i>	<i>Varyans Ortalaması</i>	<i>F</i>
<i>Gruplar Arası</i>	2186.68	2	1093.34	40.26*
<i>Gruplar İçİ</i>	37340.30	1375	27.16	

* P < 0.05

Tablo 4.2'de görüldüğü gibi öğrencilerin fiziksel çevreye ilişkin algıları sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi sınıfların lehine olduğunu belirlemek için yapılan "Tukey" testi tablo 4.3'de görülmektedir.

TABLO 4.3

Sınıf Yönelimi Boyutlarından Fiziksel Çevre Puanları Arasındaki Farkın Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi

Sınıflar	1	2	3
1	0.00		
2	-0.43	0.00	
3	-2.99*	-2.56*	1.00

* $P < 0.05$

Bu farklılıkların hangi sınıfların lehinde olduğunu belirleyebilmek için sınıfların puan ortalamalarına bakılmıştır.

TABLO 4.4

Fiziksel Çevre Boyutunda Puan Ortalamasının sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	En Yüksekten En Düşüğe Fiziksel Çevre Puan Ortalaması
1	25.18
2	24.75
3	22.19

Tablo 4.4'de görüldüğü gibi bu farklılığın 3. sınıflar ile 1 ve 2. sınıflar arasında olduğu, 1 ve 2. sınıfların lehinedir.

Tablo 4.4'deki sınıfların fiziksel çevre puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-8 puan alan sınıflar fiziksel çevre puan bakımından çok etkisiz, 9-16 puan

alan sınıfların etkisiz, 17-24 puan alan sınıfların orta derecede etkili, 25-32 puan alan sınıfların etkili, 33-40 puan alan sınıfların etkili oldukları söylenebilir.

Bu durumda tablo 4.4' deki fiziksel çevre etkililik puanlarına baktığımızda, sınıfların fiziksel çevreyi etkili ve orta derecede etkili gördüklerini söyleyebiliriz. Fiziksel çevreyi etkili bulan sınıfların 1.sınıflar olduğunu, orta derecede etkili gören sınıfların ise 2 ve 3.sınıflar olduğunu söyleyebiliriz.

Birinci sınıfların fiziksel çevreyi etkili görmelerinin nedeni ; ilköğretimden farklı bir ortam olan lisede öğrenime başlamaları, psikolojik olarak kendilerini büyümüş hissedip okulun fiziksel çevresi hoşlarına gitmiş ve bundan dolayı fiziksel çevreyi etkili görmüş olabilecekleri düşünülebilir.

2 ve 3.sınıfların fiziksel çevreyi orta derecede etkili görmesinin nedeni; 2 yıl boyunca aynı fiziksel çevreden bıkmış olmalarından kaynaklanabilir. Ayrıca 3. sınıf öğrencileri kredili sistemde okuyan öğrencilerdir.Kredili sistemde öğretmen yetersizliğinden dolayı sınıflarda öğrencilerin kalabalık olması dersleri farklı sınıflarda yapmaları bilinen ve gözlenen bir durumdur. Bundan dolayıda öğrenciler fiziksel çevreyi orta derecede etkili görmüş olabilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi, lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından plan - programa ilişkin algıları; öğrencilerin cinsiyetine, sınıflara göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde belirlenmişti.

a) Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından plan program ilişkin algıları; öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Lise öğrencilerinin, sınıf yönetimi boyutlarından plan - programa ilişkin algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan t testi sonuçları aşağıdaki tablo 5.1'de görülmektedir.

TABLO 5.1

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Plan - Programa İlişkin Algılarının Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t testi

<i>Boyut</i>	<i>Grup</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>S . D</i>	<i>t</i>
Plan - Program	Erkek	706	34.66	7.02	0.07
	Kız	672	34.63	7.10	

$P < 0.05$

Tablo 5.1'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından plan - programa ilişkin algıları, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Plan - programın cinsiyete göre farklılık göstermemesinin nedeni; erkek ve kız öğrencilerin aynı öğretmenleri paylaşmaları ve öğretmenlerinin aynı müfredata göre ders yapmalarından kaynaklanmış olabilir.

b) Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından plan programa ilişkin algıları; öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Lise öğrencilerinin, sınıf yönetimi boyutlarından plan - programa ilişkin algılarının sınıflara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 5.2'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından plan - programa ilişkin algıları sınıflara göre anlamlı farklılık göstermektedir.

TABLO 5.2

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Plan - Programa İlişkin Algılarının Sınıflara Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	Varyans Toplamı	S . D	Varyans Ortalaması	F
Gruplar Arası	4832.22	2	2416.11	52.15*
Gruplar İçi	63706.12	1375	46.33	

* P < 0.05

Sınıf yönetimi boyutlarından plan - program puanları arasındaki farkın hangi sınıfların lehine olduğunu anlamak için yapılan "Tukey" testi tablo 5.3'de görülmektedir.

TABLO 5.3

Sınıf Yönetimi Boyutlarından Plan - Program Puanları Arasındaki Farkın Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi

Sınıf	1	2	3
1	0.00		
2	-1.16*	0.00	
3	-4.57*	-3.41*	0.00

*P < 0.05

Bu farklılıkların hangi sınıfların lehinde olduğunu belirleyebilmek için sınıfların puan ortalamasına bakılmıştır.

TABLO 5.4
Plan - Program Boyutunda Puan Ortalamasının Sınıflara Göre Dağılımı

<i>Sınıflar</i>	<i>En Yüksekten En Düşüğe Plan - Program Puan Ortalamaları</i>
1	36.24
2	35.07
3	31.67

Tablo 5.4'de bu farklılığın 2.okul ile 1.okul arasında olduğu ve 1.okulun lehine olduğu; 3.okul, ile 1 ve 2.okullar arasında olduğu ve 1 ve 2. okulların lehinedir olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4 'deki sınıfların plan program puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-10 puan alan sınıfların plan programı çok etkisiz, 11-20 puan alan sınıfların etkisiz, 21-30 puan alan sınıfların orta derecede etkili, 31-40 puan alan sınıfların etkili, 41-50 puan alan sınıfların çok etkili gördüklerini söyleyebiliriz.

Bu durumda tablo 5.4 deki plan program puanlarına baktığımızda bütün sınıfların etkili olduklarını düşünebiliriz. Fakat plan programda etkili olan sınıflar arasında da anlamlı farklılıklar görülmektedir. Plan program bakımından etkili sınıflar arasında en etkili sınıfların 1.sınıflar olduğunu, en az etkili sınıfların 3.sınıflar olduğunu söyleyebiliriz.

Birinci sınıfların plan - programı etkili görmesinin nedeni; uygulanan müfredat programının 3. Sınıflara göre hafif olmasından dolayı etkili görmüş olabilirler.

Üçüncü sınıfların kredili sistemde ağır ve sıkıştırılmış müfredat programına göre öğrenim gördükleri gözlenen bir durumdur. Bundan dolayı da öğrenciler plan - programı en az etkili görmüş olabilir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi, Lise öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından iletişime, ilişkin algıları; öğrencilerin cinsiyetine, sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde belirlenmişti.

a)Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algıları; cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Lise öğrencilerinin, sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algıları;cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan t testi sonuçları tablo 6.1'de görülmektedir.

TABLO 6.1

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarında İletişime İlişkin Algıların Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t testi

Boyut	Group	N	X	S . D	t
İletişim	Erkek	706	33.82	6.27	0.19
	Kız	672	34.27	6.59	

Tablo 6.1'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algılarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemesinin nedeni; öğretmenlerinin iletişimde cinsiyet ayrımı yapmamasından kaynaklanmış olabilir.

b) Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algıları; sınıflara göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Lise öğrencilerinin, sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algılarının sınıflara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tablo 6.2'de görülmektedir.

TABLO 6.2

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından İletişime İlişkin Algılarının Sınıflara Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan tek Yönlü Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	Varyans Toplamı	S . D	Varyans Ortalaması	F
Gruplar Arası	1096.03	2	548.01	13.51*
Gruplar İçi	55780.01	1375	40.57	

* $P < 0.05$

Tablo 6.2'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algıları sınıflara göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Sınıf yönetimi boyutlarından iletişim puanları arasındaki farkın hangi sınıfların lehine olduğunu belirlemek için yapılan "Tukey" testi tablo 6.3'de görülmektedir.

TABLO 6.3

Sınıf Yönetimi Boyutlarından İletişim Puanları Arasındaki Farkın Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi

Sınıf	1	2	3
1	0.00		
2	0.32	0.00	
3	-1.85*	-2.17*	0.00

$P < 0.05$

Tablo 6.3'de görüldüğü gibi öğrencilerin iletişimi algılamaları sınıflara göre farklılık göstermektedir.

TABLO 6.4

İletişim Boyutunda Puan Ortalamasının Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	En Yüksekten En Düşüğe İletişim Puan Ortalamaları
2	34.75
1	34.44
3	32.59

Bu farklılıkların hangi sınıfların lehinde olduğunu belirleyebilmek için sınıfların puan ortalamasına bakılmıştır.

Tablo 6.4'de bu farklılığın 3. sınıf ile 1 ve 2. sınıflar arasında olduğu, 1 ve 2. sınıfların lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 6.4 deki sınıfların iletişim puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-10 puan alan sınıfların iletişim bakımından çok etkisiz, 11-20 puan alan sınıfların

etkisiz, 21-30 puan alan sınıfların orta derecede etkili, 31-40 puan alan sınıfların etkili, 41-50 puan alan sınıfların çok etkili olduklarını söyleyebiliriz.

Bu durumda tablo 6.4' deki iletişimin etkililik puanlarına baktığımızda bütün sınıfların etkili olduklarını düşünebiliriz. Fakat iletişim bakımında etkili olan sınıflar arasında da farklılıklar görülmektedir. İletişim bakımından en etkili sınıfların 2.sınıflar olduğunu, en az etkili sınıfların 3.sınıflar olduğunu söyleyebiliriz.

2.sınıfların öğretmenlerini iletişimde etkili görmelerinin nedeni ; diğer gruplara göre öğretmenlerini daha iyi tanımalarından dolayı öğretmenleriyle daha iyi bir iletişim kurmuş olmalarından kaynaklanmış olabilir.Kaya,(1993)'nın araştırmasında da öğretmen algılarına göre iletişimin iyi olduğu belirlenmiştir.

Kredili sistemde öğretmen yetersizliğinden dolayı sınıflarda yığılımların olduğu gözlenen bir durumdur. 3.sınıf öğrencilerinin öğretmenlerini iletişimde daha az etkili görmesinin nedeni; sınıfların kalabalık olması öğretmenlerin öğrencilerini yeterince tanıyamaması, onlarla yeterince ilgilenememesinden kaynaklanmış olabilir

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi, Lise öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından davranışa ilişkin algıları; öğrencilerin cinsiyetine, sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Şeklinde belirlenmişti.

a) Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından davranışa ilişkin algıları;cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?Lise öğrencilerinin, sınıf yönetimi boyutlarından davranışa ilişkin algılarının cinsiyete göre

göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan t testi tablo 7.1'de görülmektedir.

TABLO 7.1

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Davranışa İlişkin Algılarının Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t Testi

Boyut	Group	N	X	S . D	t
Davranış	Erkek	706	46.35	10.20	0.02
	Kız	672	47.63	9.66	

Tablo 7.1'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından davranışa ilişkin algıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılık kız öğrencilerin lehinedir.

Kız öğrencilerin, öğretmenlerinin davranışlarını etkili görmesinin nedeni ; öğretmenlerin kız öğrencilere daha ılımlı, anlayışlı, sevecen, hoşgörülü davranmasından olabilir.

Erkek öğrencilerin öğretmenlerinin davranışlarını etkili görmemesinin nedeni ; öğretmenlerin erkek öğrencilere daha kaba, sert, hoşgörüsüz davranmış olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Açıkgöz(1993)'ün araştırmasında da sınıf içi öğretmen davranışlarıyla ilgili olarak cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmuştur.

b) Öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından davranışa ilişkin algılarının sınıflara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini

belirleyebilmek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tablo 7.2'de görülmektedir.

TABLO 7.2

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Davranışa İlişkin Algılarını Sınıflara Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	Varyans Toplamı	S . D	Varyans Ortalaması	F
Gruplar Arası	6762.70	2	3381.35	35.82*
Gruplar İçi	129815.08	1375	94.41	

* P < 0.05

Tablo 7.2'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından davranışa ilişkin algıları sınıflara göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Sınıf yönetimi boyutlarından davranış puanları arasındaki farkın hangi sınıfların lehine olduğunu anlamak için yapılan "Tukey" testi tablo 7.3'de görülmektedir.

TABLO 7.3

Sınıf Yönetimi Boyutlarından Davranış Puanları Arasındaki Farkın Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi

Sınıf	1	2	3
1	0.00		
2	-0.57	0.00	
3	-5.21*	-4.64*	0.00

*P < 0.05

Tablo 7.3'de görüldüğü gibi öğrencilerin davranışı algılamaları sınıflara göre farklılık göstermektedir.

Bu farklılıkların hangi sınıfların lehinde olduğunu belirleyebilmek için sınıfların puan ortalamasına bakılmıştır.

TABLO 7.4
Davranış Boyutunda Puan Ortalamasının Sınıflara Göre Dağılımı

<i>Sınıf</i>	<i>En Yüksekten En Düşüğe Davranış Puan Ortalamaları</i>
1	48.55
2	47.98
3	43.34

Tablo 7.4'de görüldüğü gibi bu farklılığın 3. sınıf ile 1. ve 2. sınıflar arasında olduğu ve 1 ve 2. sınıfların lehinedir.

Tablo 7.4' deki sınıfların davranış puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-13 puan alan sınıfların davranış bakımından çok etkisiz, 14-26 puan alan sınıfların etkisiz, 27-39 puan alan sınıfların orta derecede etkili, 40-52 puan alan sınıfların etkili, 53-65 puan alan sınıfların çok etkili olduğunu düşünebiliriz.

Bu durumda tablo 7.4' deki davranış etkililik puanlarına baktığımızda bütün sınıfların etkili olduklarını söyleyebiliriz. Fakat davranış bakımından etkili olan sınıflar arasında da anlamlı farklılıklar görülmektedir. Davranış bakımından etkili sınıflar arasında en etkili sınıfların 1.sınıflar olduğunu, en az etkili sınıfların 3.sınıflar olduğunu söyleyebiliriz.

1.sınıfların öğretmenlerinin davranışını etkili görmesinin nedeni; ilköğretim havasından kurtulup, yeni bir okula başlamalarından, öğrencilerin gelişim çağında olmalarından, öğretmenlerin öğrencilerine davranışlarında daha dikkatli ve daha olumlu olmasından kaynaklandığı söylenebilir

3.sınıflar kredili sistemde okuyan öğrencilerdir. Kredili sistemde öğretmen eksikliğinden dolayı sınıfların kalabalık olduğu bilinen ve gözlenen bir durumdur. Böyle bir ortamda sınıfların kalabalık olması öğretmenin moralini bozmuş olup öğrencilere olumsuz davranışlarda bulunmuş olabilirler. Öğrenciler de öğretmenlerinin bu olumsuz davranışlarından dolayı öğretmenlerinin davranışlarını daha az etkili görmüş olabilir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı alt problemi, lise öğrencilerinin sınıf yönetim boyutlarından zaman ilişkin algıları; öğrencilerin cinsiyetine, sınıflarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde belirlenmiştir.

a) Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından zamana ilişkin algıları; cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Lise öğrencilerinin, sınıf yönetimi boyutlarından zamana ilişkin algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan t testi sonuçları aşağıdaki tablo 8.1' de görülmektedir.

TABLO 8.1

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zaman İlişkin Algılarının Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t Testi

Boyut	Group	N	$\bar{X}$	S . D	t
Zaman	Erkek	706	25.69	4.79	5.86*
	Kız	672	27.21	4.83	

*P < 0.05

Tablo 8.1'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından zaman ilişkin algıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılık kız öğrencilerin lehinedir.

Kız öğrencilerin öğretmenlerini zamanı kullanmalarını etkili görmesinin nedeni ; Kız öğrencilerin planlı bir şekilde derse çalıştıklarından ders süresinden etkilenmemiş olabilir

Erkek öğrencilerin öğretmenlerinin zamanı kullanmalarını etkili görmemesinin nedeni planlı bir şekilde derse çalışmamaları sonucunda ders süresinin yeterli gelmemesinden olabilir.

b) Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından zamana ilişkin algıları; sınıflara göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Lise öğrencilerinin, sınıf yönetimi boyutlarından zamana ilişkin algılarının sınıflara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tablo 8.2'de görülmektedir.

TABLO 8.2

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zaman İlişkin Algılarının Sınıflara Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Varyans Toplamı</i>	<i>S . D</i>	<i>Varyans Ortalaması</i>	<i>F</i>
<i>Gruplar Arası</i>	732.29	2	366.14	15.81*
<i>Gruplar İçi</i>	31851.10	1375	23.16	

* P < 0.05

Tablo 8.2'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından zamana ilişkin algıları sınıflara göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Sınıf yönetimi boyutlarından zaman puanları arasındaki farkın hangi sınıfların lehine olduğunu anlamak için yapılan "Tukey" testi tablo 8.3'de görülmektedir.

TABLO 8.3

Sınıf Yönetimi Boyutlarından Zaman Puanları Arasındaki Farkın Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi

Sınıf	1	2	3
1	0.00		
2	0.56	0.00	
3	-1.32*	-1.87*	0.00

* $P < 0.05$

Zaman puanları arasındaki farklılığın hangi sınıfların arasında olduğu Tablo 8.3'de görülmektedir.

Bu farklılıkların hangi sınıfların lehinde olduğunu belirleyebilmek için sınıfların puan ortalamalarına bakılmıştır.

Tablo 8.4'de görüldüğü gibi bu farklılığın 3. sınıflarla 1 ve 2. sınıflar arasında olduğu ve 2 ve 1. sınıfların lehinedir.

Tablo 8.4'deki sınıfların zaman puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-7 puan alan sınıfların zaman bakımından çok etkisiz, 8-14 puan alan sınıfların etkisiz, 15-21 puan alan sınıfların orta derecede etkili, 22-28 puan alan sınıfların etkili, 29-35 puan alan sınıfların çok etkili olduklarını söyleyebiliriz.

Bu durumda tablo 8.4' deki zaman puanlarına baktığımızda bütün sınıfların etkili olduğunu söyleyebiliriz. Fakat zaman bakımından etkili sınıflar arasında da farklılıklar görülmektedir. Zaman bakımından en etkili sınıfların 2. sınıflar olduğunu, en az etkili sınıfların 3. sınıflar olduğunu söyleyebiliriz.

TABLO 8.4

Zaman Boyutunda Puan Ortalamasının Sınıflara Göre Dağılımı

<i>Sınıf</i>	<i>En Yüksekten En Düşüğe Zaman Puan Ortalamaları</i>
2	27.17
1	26.61
3	25.29

2. sınıfların öğretmenlerini zamanı kullanmada etkili görmelerinin nedeni öğretmenlerini daha dikkatli değerlendirmeleri veya öğretmenlerinin zaman kullanımında daha yetkin olmalarından kaynaklanabilir.

3. sınıfların öğretmenlerini zamanı kullanmada daha az etkili görmelerinin nedeni; öğretmenlerinin zamanı daha olumsuz kullanmalarından olabilir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci alt problemi, genel lise öğrencilerinin sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları; öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde belirlenmiştir.

Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan t testi sonuçları Tablo 9.1'de görülmektedir.

TABLO 9.1

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Etkililiğine İlişkin Genel Algılarının Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan t Testi

	<i>Group</i>	<i>N</i>	<i>X̄</i>	<i>S. D</i>	<i>t</i>
Sınıf Yönetimi Etkililiği	Erkek	706	164.91	26.77	2.02*
	Kız	672	167.80	26.27	

* P < 0.05

Tablo 9.1'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılık kız öğrencilerin lehinedir.

Kız öğrencilerin öğretmenlerini sınıf yönetiminde etkili görmesinin nedeni ;kız öğrencilerin derste daha ilgili olması, kurallara daha bağlı bulunmalarından kaynaklanabilir. Kız öğrencilerin bu davranışlarından dolayı öğretmenlerinin de kız öğrencilerine daha yumuşak, daha sevecen davranabilecekleri düşünülebilir. Bu durumda kız öğrenciler de öğretmenlerini sınıf yönetiminde etkili görmüş olabilir.

Erkek öğrencilerin öğretmenlerini sınıf yönetiminde etkili görmemesi; erkek öğrencilerin kurallara pek bağlı olmaması, derslerle pek ilgilenmemesi nedeniyle olabilir. Öğretmenlerin de erkek öğrencilerin bu tür davranışlarından rahatsız oldukları, öğrencilerine sert kaba davranmış olabilecekleri bunların sonucunda da erkek öğrencilerin öğretmenlerinin bu tür davranışlarından dolayı sınıf yönetiminde etkili görmedikleri düşünülebilir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Araştırmanın sekizinci alt problemi, Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları; sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde belirlenmişti.

Lise öğrencilerinin, sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tablo 10.1'de görülmektedir.

TABLO 10.1

Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Etkililiğine İlişkin Algılarının Sınıf düzeyine Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirleyebilmek İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi

Varyansın Kaynağı	Varyans Toplamı	S . D	Varyans Ortalaması	F
Gruplar Arası	64649.60	2	32324.80	49.05*
Gruplar İçi	906223.55	1375	659.07	

* P < 0.05

Tablo 10.1'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Sınıf yönetimi etkililik puanları arasındaki farkın, sınıf düzeyine göre hangi sınıfların lehine olduğunu anlamak için yapılan "Tukey"testi tablo 10.2'de görülmektedir.

TABLO 10.2

Sınıf Yönetimi Etkililiği Puanları Arasındaki Farkın, Sınıf Düzeyine Göre Hangi Sınıfların Lehine Olduğunu Belirleyebilmek İçin Yapılan Tukey Testi

Genel Sınıf	1	2	3
1	0.00		
2	-1.30	0.00	
3	-15.95*	-14.65*	0.00

*P < 0.05

Tablo 10.2'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları sınıfların düzeyine göre farklılık göstermektedir.

Bu farklılıkların hangi sınıfların lehinde olduğunu belirleyebilmek için sınıfların puan ortalamalarına bakılmıştır.

Tablo 10.3'de görüldüğü gibi bu farklılığın 3.sınıf ile 1 ve 2. sınıflar arasında olduğu ve 1 ve 2. sınıfların lehinedir.

TABLO 10.3

Sınıfların Sınıf Yönetimi Genel Etkililik Puan Ortalamaları

<i>Sınıf</i>	<i>En Yüksekten En Düşüğe Genel Sınıf Yönetimi Etkililik Puan Ortalamaları</i>
1	171.02
2	169.72
3	155.07

Tablo 10.3'deki sınıf düzeyine göre sınıf yönetimi etkililik puanları çeşitli gruplara ayrılabilir. 0-48 puan alan sınıfların sınıf yönetimi bakımından çok etkisiz, 49-96 puan alan sınıfların etkisiz, 97-144 puan alan sınıfların orta derecede etkili, 145-192 puan alan sınıfların etkili, 193-240 puan alan sınıfların çok etkili oldukları söylenebilir.

Bu durumda tablo 10.3'deki sınıfların sınıf yönetimi etkililik puanlarına baktığımızda bütün sınıfların etkili olduğunu söyleyebiliriz. Fakat sınıf yönetimi bakımından etkili sınıflar arasında da farklılıkları görülmektedir. Sınıf

yönetimi bakımından en etkili sınıfların 1.sınıflar olduğunu, en az etkili sınıfların 3.sınıflar olduğunu söyleyebiliriz.

Birinci sınıfların öğretmenlerini sınıf yönetiminde daha etkili görmelerinin nedeni; okula yeni başlamaları, ergenlik çağında olmaları, müfredat programının daha hafif olması, öğrenci sayısının az olmasından kaynaklanmış olabilir. Bundan dolayı da öğretmenler öğrencilerine daha olumlu davranışlarda bulunmuş, daha iyi bir iletişim sağlamış olabilir. Öğretmenlerinin bu tür davranışlarından dolayı, öğrencilerin öğretmenlerini sınıf yönetiminde etkili görmüş olabilecekleri düşünülebilir.

Üçüncü sınıfların öğretmenlerini sınıf yönetiminde etkisiz görmesinin nedeni, kredili sistemde öğrenci sayısının çok olması, müfredat programının işlenişinin çok kısa süreye sıkıştırılmasından kaynaklanmış olabilir.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin algılarına dayalı olarak öğretmenlerin sınıf yönetiminde ne derece etkili olduklarını belirlemektir. Bu genel amaca yönelik olarak şu sorulara cevap aranmıştır.

1. Lise öğrencilerinin ,a) Genel b) Fiziksel çevre c) Plan-program d) İletişim e) Davranış f) Zaman boyutlarına göre okulların sınıf yönetimine ilişkin algıları anlamlı farklılık gösterip göstermediği.

2. Lise öğrencilerinin göre sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevreye ilişkin algıları cinsiyetlerine ve sınıflarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği.

3. Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından plan-programa ilişkin algıları cinsiyetlerine ve sınıflarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği.

4. Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algıları cinsiyetlerine ve sınıflarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği.

5. Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından davranışa ilişkin algıları cinsiyet ve sınıflara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği.

6. Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi boyutlarından zamana ilişkin algıları cinsiyetlerine ve sınıflarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği.

7. Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği.

8. Lise öğrencilerinin sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği.

Araştırma anket-survey yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Izmit ilindeki merkez genel liseleri oluşturmaktadır. Sınıf yönetimi etkililiği anketi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Geçerliliği ve güvenirliği sağlanan anketler 6 genel lisede 1378 öğrenciye uygulanmıştır. Toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmesi SYSTAT paket programında yapılmıştır. Elde edilen bulgular düzenlenerek yorumları yapılmıştır.

Araştırma bulgularına göre; öğrencilerin algıları sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevre, plan-program ve iletişimde cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Diğer alt problemlerin tümünde öğrencilerin algıları anlamlı farklılıklar göstermektedir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

SONUÇLAR

1.a) Öğrencilerin genel sınıf yönetimine ilişkin algıları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

b) Öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevreye ilişkin algılarında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

c) Öğrencilerin okulların sınıf yönetimi boyutlarından plan-programa ilişkin algılarında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

d) Öğrencilerin okulların sınıf yönetimi boyutlarından iletişime ilişkin algılarında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

e) Öğrencilerin okulların sınıf yönetimi boyutlarından davranışa ilişkin algılarında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

f) Öğrencilerin okulların sınıf yönetimi boyutlarından zamana ilişkin algılarında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

2.a) Öğrencilerin sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel çevreye ilişkin algılarında cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

b) Öğrencilerin fiziksel çevreye ilişkin algıları sınıflara göre anlamlı farklılık göstermektedir.

3.a) Öğrencilerin plan-programa ilişkin algıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

b) Öğrencilerin plan-programa ilişkin algıları sınıflara göre anlamlı farklılık göstermektedir.

4. a) Öğrencilerin iletişime ilişkin algıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

b) Öğrencilerin iletişime ilişkin algıları sınıflara göre anlamlı farklılık göstermektedir.

5-a) Öğrencilerin davranışa ilişkin algıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

b) Öğrencilerin davranışa ilişkin algıları sınıflara göre anlamlı farklılık göstermektedir.

6.a) Öğrencilerin zamana ilişkin algıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

b) Öğrencilerin zamana ilişkin algıları sınıflara göre anlamlı farklılık göstermektedir.

7. Öğrencilerin sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

8- Öğrencilerin sınıf yönetimi etkililiğine ilişkin algıları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

ÖNERİLER

Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Sınıflarda öğrenci sayısının azaltılması eğitim öğretim açısından yararlı olacaktır.
2. Okul yöneticilerinin ders araç ve gereçleri sağlaması öğretimin geliştirilmesi açısından faydalı olacaktır.
3. Okul yöneticilerinin plan-programın önemini öğretmenlere kavratılması çalışmalarını faydalı olacaktır.
4. Öğretmenlerin öğrencileriyle daha etkili bir iletişim kurması eğitim-öğretim açısından daha faydalı olacaktır.
5. Öğretmenlerin öğrencileriyle olumlu insan ilişkilerinde bulunması öğretimin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır.
6. Öğretmenlerin cinsiyete göre ayırım yapmaması eğitim ve öğretimin etkililiği açısından yararlı olacaktır.
7. Okul yöneticileri ve denetmenlerin öğretmenleri değerlendirirken öğrenci görüşlerinden yararlanması eğitim-öğretime katkıda bulunacaktır.
8. Öğretmenlerin zaman kullanımında daha dikkatli olmaları öğretim açısından faydalı olacaktır.
9. Sonuçlar gözönünde bulundurulduğunda M.E.B. tarafından öğretmenlere sınıf yönetimiyle ilgili hizmet içi eğitim programları düzenlenmesi uygun olacaktır.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Sınıf yönetimiyle ilgili araştırmalar her düzeydeki okulda yapılmalıdır.
2. Sınıf yönetimiyle ilgili araştırmalar sistemli şekilde yapılmalıdır.
3. Farklı sosyo-ekonomik çevrelerde sınıf yönetimi araştırmaları yapılmalıdır.
4. Türkiyede'ki sınıf yönetiminin etkililiğini belirleyebilmek amacıyla sınıf yönetimi araştırmaları Türkiye genelinde yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Açıkalin, Aytaç. Teknik ve Toplumsal Yönleriyle Okul Yöneticiliği.Personel Geliştirme Merkezi Yayın No:10, Ankara : 1994.

Açıkgöz, Ün Kamile. Çağdaş Öğretim. Malatya : 1992.

_____ Etkili Öğrenme ve Öğretim. İzmir: 1996.

Açıkgöz, Kemal. Eğitim Yöneticisi İçin Notlar. Malatya: 1992.

_____ Eğitimde Etkili Yönetici Davranışlar. İzmir: 1994.

Adair, John ve Talbot Adair. Zaman Yönetimi. Çev: Bengü Güngör, Öteki Yayınevi, Ankara : 1994.

Adem, Mahmut. Eğitim Planlanması Kavramlar Yöntemler Teknikler.Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 68, Ankara:1977.

Alacapınar, G. Füsün. Özel Okul ve Devlet Okulu Öğretmenlerinin Sınıf İçerisinde Etkinlikleri. Hacettepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1994.

Alkan, Cevat . Eğitim Ortamları . Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No : 88 Ankara: 1979.

Amon, İris Williford. Selected Teacher Related Variables Affectina Junior High Discipline Referrals In Northem, Suburban San Antonio Schools.

Arseven, Ali. Benlik Tasarımı. Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı : 1, H. Ü Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara : 1986.

Aydın, Mustafa. Çağdaş Eğitim Denetimi. İM Eğitim Araştırma Yayın Danışmanlık A.Ş., Ankara: 1986.

_____ Vd. Eğitim Sosyolojisi. Ltd . Şti, Ankara: 1987.

Balci, Ali. "Okulun Geliştirilmesinde, Öğretmenin Rolü". Eğitimde Nitelik Geliştirme Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu Bildiri Metinleri, Kültür Koleji Genel Müdürlüğü, Eğitim - Araştırma Geliştirme Merkezi, İstanbul : 1991.

Başar, Hüseyin. Sınıf Yönetimi. Personel Geliştirme Eğitim Merkezi Yayın No: 13 Ankara : 1994.

_____ Öğretmenlerin Değerlendirilmesi. Personel Geliştirme Eğitim Merkezi Yayın No : 20, Ankara : 1995.

Başaran, Ethem İbrahim. Eğitime Giriş. Gül Yayınevi Ankara : 1983.

_____ Eğitim Yönetimi. Gül Yayınevi, Ankara : 1988.

_____ Yönetimde İnsan İlişkileri Yönetimsel Davranış. Gül Yayınevi, Ankara : 1992.

Bilen, Mürüvvet. Başarılı Öğretim İçin Teknikler. Ankara Basım Sanayi, Ankara. : 1982.

Binbaşıoğlu, Cavit. Eğitim Psikolojisi. Binbaşıoğlu Yayınları, Ankara:1992.

Bursaliöglu, Ziya. Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. Personel Geliştirme Merkezi Yayın No: 9 Ankara : 1994.

Collen, Mallki Ezekel. "Improving The Classroom Management Skills Of Teachers By Means Of INSET Programmes." Dissertation Abstracts International, September, 1993.

Çifentli, Kamuran. Eğitim Teknolojisi ve Öğretim. Ankara: 1988.

Drucker, Peter F. Etkin Yöneticilik. Eti Kitapları, İstanbul : 1994.

Eren, Erol. Yönetim Psikolojisi. Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul : 1993.

Ergun, Turgay ve Aykut Polat. Kamu Yönetimine Giriş. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, No : 177, Ankara, 1978.

Ertürk, Selahattin. Eğitimde "Program" Geliştirme. Yelkentepe Yayınları, No : 4, Ankara : 1982.

Everard, Bertle ve Morris Geoffrey. Management in Education. Paul Chapman publishing Ltd. 144, Liverpool Road, London: 1990

Fidan, Nurettin. Öğrenme ve Öğretme. Ankara : 1982

_____ . ve **Münire Erden .** Eğitim Bilimine Giriş. Repa EğitimYayınları, 1991.

Fuat, Turgut . "Öğretimin Değerlendirilmesi." Eğitim Yönetiminde Denetleme ve Değerlendirme Sempozyumu, A. Ü. E. F. Yayınları, No: 147, Ankara : 1985.

Hargreaves Andy and Peter Woods. Classrooms and Staffrooms. Open University Press. Milton Keynes: 1984.

Haring Norris G, Phillips Laklen. Analysis and Modification Of Classroom Behavior Prentice - Hall Inc. New Jersey; 1972.

Hawley, Robert C. and Hawley Isabel L. Human Values In The Classroom. Hart Publishing Company Inc, New York ; 1975.

Hildebrand, Verna. Management of child development Centers. Macmillan Publishing Company New York 1990.

Johnson, Virginia Goulding. "Student Teachers Conceptions Of Classroom Control."Dissertation Abstracts International, September, 1993.

Kağıtçıbaşı, Çiğdem. İnsan ve İnsanlar. Beta Basım / Yayın Dağıtım, İstanbul: 1983.

Karagözoğlu, Galip. "İletişimin Değerlendirilmesi." Eğitim Yönetiminde Denetleme ve Değerlendirme Sempozyumu, A. Ü. E.Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 147, Ankara : 1985.

Karasar, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: 1991.

Karayaşar, Ayfer. "Ankara İlkokullarında Görev Yapan Birinci Devre Öğretmenlerinin Öğrencilerin Gelişim Özellikleriyle İlgili Bilgileri ve Öğrenci Davranışlarına Karşı Tutumlar." Hacettepe Üniversitesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).1992.

Kaptan, Salm. Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Teknikleri. Rehber Yayınevi, Ankara:1991.

Kaya, Kemal Yahya. Eğitim Yönetimi Kuram ve Türkiye'deki Uygulama. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No : 208. Ankara : 1984.

Kaya, Semra. "Çankaya İlçesi İlkokul Öğretmenlerinin Sınıf İçi Öğretmen Davranışlarını ne Derecede Gösterdiklerinin İncelenmesi."(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi, 1993.

Kavak, Yüksel." Eğitim Fakültelerindeki Öğretim Elemanlarının Yeterlikleri ve Eğitim İhtiyaçları". Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara:1986.

Kazancı, Osman. Eğitim Psikolojisi Kuram ve İlkelerden Uygulamaya. Kazancı Hukuk Yayınları, No : 67, Ankara : 1989.

Küçükahmet, Leyla. Sınıf Yönetimi Disiplin. Anadolu Ü. Yayınları No: 189. Eskişehir : 1989.

Lois V. Johnson, Mary A Bany. Classroom Management Teory and Skill Training. Coillier - Macmillan Limited, London: 1970.

Long James, Virginia H. Frye With Elizabeth W. Long. A Guide To Successful Classroom Management. Princeto Book Company Puhlishers, New Jersey : 1985.

Melby, Lynn Claudia. "Teacher Efficacy and Classroom Mangement."
Dissertation Abstracts International, September 1993.

Nas, Recep. "İlkokul Öğretmenlerinin Sınıf İçi Davranışları Gösterme Düzeylerine Etki Eden Faktörler."Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa:1989.

Özyürek, Leyla. Öğretim İlke ve Yöntemleri. A. Ü. E. B. Yayınları No:124, Ankara : 1983.

Schmuck Richard A. Patricia Schmuck A Group Processes In The Classroom
Wm. C Brown Company Publishers Dubuque, 1975.

Tanner, Laurel N. Discipline For Effetive Teaching and Learning. Holt, Rinehart and Winston, New York : 1978.

Warga, Anne K. "Classroom Management and Situational Leadership."
Dissertation Abstracts International, August,1996.

Yavuz, Yaşar. "Öğretmenlerin Denetim Etkinliklerini Klinik Denetim İlkeleri Açısından Değerlendirmeleri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir:1995.0

Yetim, Fatma. "Ankara Kız Meslek Liselerinde El ve Makina Nakışı öğretmenlerinin Sınıf İçi Etkinliklerini Gerçekleştirme Dereceleri." Hacettepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)1994.

T.C.
KOCAELİ VALİLİĞİ
Milli Eğitim Bakanlığı

D.08.4.MEM.4.41.00.09-510/
Anket Çalışmaları.

KOCAELİ

12.07.96 + 16452

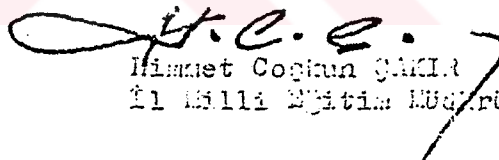
VALİLİK MAKAMI'NA

KOCAELİ

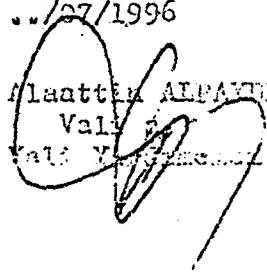
İlimiz T.C.Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencilerinden Filiz Aksu'nun Yüksek Lisans tez çalışmasının bir bölümü olarak 1996-1997 öğretim yıllarında İzmit Merkez Liselerinde anket çalışması yapmak istediği Üniversite Rektörlüğü'nün 10.07.1996 tarih ve 12426 sayılı yazısı ile bildirilmiştir.

Adı geçenin İzmit Merkez Liselerinde söz konusu anket çalışmasını yapmasında Müdürlüğünüzce bir sakınca bulunmamaktadır.

Makamlarınızca da uygun görülmesi takdirde tasviplerinizi arz ederim.

Hüsnü Coşkun ÇAKIR
İl Milli Eğitim Müdürü

UYGUNDUR
..../07/1996

Alaattin ALPALTIN
Vali Yardımcısı

T.C.
KOCAELİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

SAYI :B.08.4.122.4.41.00.09-510/
KONU :Anket Çalışmaları.

16.07.96* 16793

T.C.KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE
KOCAELİ

İlgi:10.07.1996 tarih ve 12426 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencilerinden Filiz Aksu'nun Yüksek Lisans tez çalışmasının bir bölümü olarak 1996-1997 Öğretim yıllarında İzmit Merkez Liselerinde yapmak istediği anket çalışmasının uygun görüldüğüne dair Valilik Makamı'ndan alınan 12.07.1996 tarih v 16452 sayılı Onay ekte gönderilmiştir.

Gerçeğini bilgilerinize arz ederim.

Hüseyin ARSLAN
Müdür a.
Göbe Müdürü

Ek:1.

EK - 2

Sevgili Öğrencimiz;

Öğretmenlerinizin sınıf yönetiminde ne ölçüde etkili olduklarını belirleyebilmek amacıyla bilimsel bir araştırma yapmaktayım.

Ekte bulunan ankete dikkatle ve içten vereceğiniz cevaplar, araştırmada doğru bulgulara ulaşmamızı sağlayacaktır. Anket sorularını cevaplandırırken adınızı, soyadınızı yazmanız gerekmektedir.

Anketi istenilen biçimde cevaplandırabilmeniz için "Öğretmenlerin Sınıf Yönetimindeki Etkililiği" anketinin 48 sorusunu tek tek değerlendiriniz. Sınıfınız ve öğretmeninizle ilgili durumlara hangi ölçüde katıldığınızı belirtiniz.

Cevaplarınızı, her soru için belirtilen seçeneklerden değerlendirmenize uygun birine x işareti koyarak veriniz.

Anketi cevaplama ile ilgili bir örnek aşağıda yer almaktadır.

Yapacağınız yardımlar için şimdiden teşekkür ederim.

Filiz Aksu
Kocaeli Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Örnek:

Anket SorusuCevap Kağıdı

Tam Katılıyorum.	Çoğunlukla Katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Az katılıyorum	Hiç katılmıyorum
☐	☒	☐	☐	☐

1. Sınıflarımız çok kalabalıktır.

Kişisel Bilgiler

Cinsiyetiniz: Erkek Kız

Sınıfınız veya Döneminiz:

Öğretmenlerin Sınıf Yönetimindeki Etkililiği Anketi

- 1-) Sınıflarımız çok kalabalıktır.
- 2-) Sınıfımız yeterince ışık almamaktadır.
- 3-) Sınıfımızın ısısı bize uygundur.
- 4-) Sınıfımız temizdir.
- 5-) Sınıfımızın görünümü hoşuma gider.
- 6-) Derslerimizle ilgili yeterli ders araç-gereci vardır.
- 7-) Sınıfımızdaki sıra ve masalar bizim rahat kullanabileceğimiz şekildedir.
- 8-) Sınıfımızdaki eğitsel köşeler kullanışlıdır.
- 9-) Öğretmenlerimiz ilgi ve gereksinmelerimize göre ders anlatmaktadır.
- 10-) Öğretmenlerimiz gereksiz bilgiler vermektedir.
- 11-) Öğretmenlerimiz öğretimde yaşam koşullarımızı dikkate almaktadır.
- 12-) Öğretmenlerimiz planlarını bizimle birlikte yapmaktadır.
- 13-) Öğretmenlerimizin anlattıkları konular birbirinin devamıdır.
- 14-) Öğretmenlerimiz derse hazırlıklı gelmektedir.
- 15-) Öğretmenlerimiz, öğretimde özgür çalışmamızı teşvik etmektedir.
- 16-) İlgili derslerde gözlem yapmaktayız.
- 17-) İlgili derslerde deney yapmaktayız.
- 18-) Öğretmenlerimiz ders araç-gereçlerini iyi kullanmaktadır.
- 19-) Öğretmenlerimiz hepimizi tanımaktadır.
- 20-) Öğretmenlerimiz derste anlaşılır bir dil kullanmaktadır.
- 21-) Öğretmenlerimiz öğrenciler arasında ayırım yapmaktadır.
- 22-) Öğretmenlerimiz sevecendir.
- 23-) Öğretmenlerimiz soru sormamızı teşvik etmektedir.
- 24-) Öğretmenlerimiz eleştiriye açık değildir.
- 25-) Öğretmenlerimiz ders dışında bizimle ilgilenmektedir.
- 26-) Öğretmenlerimiz iyi yönlerimizi övmektedir.
- 27-) Öğretmenlerimiz sınıf içindeki düşüncelerimize önem vermektedir.
- 28-) Öğretmenlerimiz bize sırtını dönmeden konuşur.
- 29-) Öğretmenlerimiz bize arkadaşça davranmaktadır.

30-) Öğretmenlerimiz dikkatimizi çekmek için çaba harcamaktadır.

31-) Öğretmenlerimiz sınıfta bize saygılı davranmaktadır.

32-) Öğretmenlerimiz bir önceki konunun tekrarını yapmaktadır.

33-) Öğretmenlerimiz derslerde söz almamız için bizi cesaretlendirmektedir.

34-) Öğretmenlerimiz dersi çekici hale getiren espriler yapmaktadır.

35-) Öğretmenlerimiz yazı tahtasını düzenli kullanmaktadır.

36-) Öğretmenlerimiz ders araçlarını düzenli kullanmaktadır.

37-) Öğretmenlerimiz bizi araştırmaya yönlendirmektedir.

38-) Öğretmenlerimiz başarılarımızı ödüllendirmektedir.

39-) Öğretmenlerimiz sınıfta olan biten herşeyin farkındadır.

40-) Öğretmenlerimiz bize kötü sözler söylememektedir.

41-) Öğretmenlerimiz bize dayak atmaktadır.

42-) Öğretmenlerimiz derse zamanında gelmektedir.

43-) Öğretmenlerimiz dersten zamanında çıkmaktadır.

44-) Öğretmenlerimiz yoklama yaparken çok oyalanmaktadır.

45-) Öğretmenlerimiz şekil, grafik çizerken çok zaman harcamamaktadır.

46-) Öğretmenlerimiz konumuzla ilgili olmayan şeylere zaman ayırmamaktadır.

47-) Öğretmenlerimiz branş konuları dışındaki gereksiz konulara zaman ayırmaktadır.

48-) Öğretmenlerimiz derse ayrılan süreyi iyi kullanmaktadır.

Sınıf yönetimi Madde-Test Korelasyonu ve Güvenilirlik

Madde no	Cor	Cronbach's
1	0,18	
2	0,37	
3	0,26	
4	0,44	
5	0,27	
6	0,31	
7	0,45	
8	0,32	
9	0,38	
10	0,38	
11	0,31	
12	0,34	
13	0,55	
14	0,58	
15	0,51	
16	0,24	
17	0,35	0,90
18	0,61	
19	0,37	
20	0,61	
21	0,29	
22	0,58	
23	0,59	
24	0,25	
25	0,39	
26	0,48	
27	0,62	
28	0,57	
29	0,56	
30	0,41	
31	0,66	
32	0,49	
33	0,64	

Madde no	Cor	Cronbach's
35	0,58	
36	0,62	
37	0,56	
38	0,58	
39	0,58	
40	0,50	
41	0,39	0,90
42	0,43	
43	0,50	
44	0,20	
45	0,43	
46	0,44	
47	0,29	
48	0,64	